

„NIWA" TYGODNIK BIAŁORUSKI — CENA 60 gr

Ніва

№ 9 (105) БЕЛАСТОК, 2 САКАВІКА 1958 г. ГОД III

З выстаўкі работ студэнтаў Беларускага дзяржаўнага мастацка-тэатральнага інстытута. Л. Гумілеўскі (II курс). «Дарога дружбы» Пласцілін.

Фота — А. Дзітлава

Перад З'ездам БГ-КТ

Варшаўскі сход Беларускага грамадска — культурнага таварыства

16 лютага г. г. адбыўся II справаздачна - выбарчы сход Варшаўскага Аддзела Беларускага грамадска - культурнага таварыства.

Усе месцы ў зале былі запоўнены. Прысутныя з цікавасцю праслухалі даклад Праўлення Варшаўскага Аддзела, які прачытаў старшыня Ю. Туронак. У дакладзе гаварылася аб выніках двухгадовай працы Варшаўскага Аддзела. Зразумела, такога падсумавання нельга было зрабіць у адрыве ад працы ўсягс Беларускага таварыства ў Польшчы, часткай якога з'яўляецца Варшаўскі Аддзел. Побач з дасягненнямі нашага Таварыства, былі вызначаны таксама і недахопы ў яго штодзённай працы.

Між іншым, ў дакладзе гаварылася аб тым, што дзейнасць БГ-КТ не ахапіла яшчэ ўсіх беларускіх вёсак.

У дакладзе сцвярджалася, што Варшаўскі Аддзел займае ў структуры Таварыства спецыфічнае месца. Беларусы, пражываючыя ў Варшаве, адарваныя ад свайго беларускага асяроддзя, і таму праца Таварыства ў Варшаве ў асноўным заключалася ў арганізаванні навукова - асветнай і мастацкай дзейнасці. На працягу двух год сваёй працы Варшаўскі Аддзел арганізаваў некалькі мастацкіх вечароў, выступленняў варшаўскага беларускага хору, сустрэч з пісьменнікамі Совецкай Беларусі. Праца Варшаўскага Аддзела вядзецца ў інтэлігенцкім асяроддзі. У апошні час наглядаецца значнае зніжэнне актыўнасці ў грамадскай працы сярод студэнцкай моладзі.

Сапраўды цікавымі былі спрэчкі, якія разгарнуліся пасля даклада. Дыскутанты сканцэнтравалі сваю ўвагу на працы Таварыства ў галіне навукова - асветнай, мастацкай і выдавецкай дзейнасці. Многа гаварылася аб Кафедры беларускай філалогіі ў Варшаве, аб вялікай ролі, якую яна павінна адыграць у недалёкай будучыні, аб шырокіх даляглядах будучых навуковых даследчыкаў.

Таму трэба старацца, каб і далей умацоўваць Кафедру беларускай філалогіі, трэба больш увагі звярнуць на падбор студэнтаў.

Варшаўскі Аддзел БГ-КТ перш за ўсё павінен заняцца далейшым выхаваннем беларускай інтэлігенцыі, якая дапаможа падняць нізкі культурны ўзровень Беласточчыны. Нашыя гісторыкі павінны пачаць апрацоўку гісторыі беларусаў у Польшчы.

Дыскутанты звярнулі ўвагу на тое, што трэба звязацца з студэнтамі іншых гарадоў. Няма, напрыклад, супрацоўніцтва Таварыства з беларускімі студэнтамі з Медыцынскай Акадэміі ў Беластоку. З мэтай ажыўлення працы Варшаўскага Аддзела неабходна арганізаваць пры Аддзеле дыскусійны клуб, які мацней звяжа моладзь з Таварыствам і прынясе шмат карысці.

Многа ўвагі было ўдзелена развіццю мастацкай самадзейнасці, развіццю варшаўскага беларускага хору. Трэба абавязкова стварыць умовы для развіцця хору, трэба, каб гэты хор выступаў не толькі ў Варшаве, а каб ён выязджаў у беларускія вёскі. Успаміналася таксама і аб арганізацыі драматычнага гуртка, які будзе рыхтаваць кадры да будучага беларускага тэатра ў Польшчы. Абмяркоўвалася ў часе дыскусіі і выдавецкая дзейнасць Таварыства. Тут у першую чаргу закранулася справа Беларускага Выдавецкага Камітэта, які быў створаны год таму назад, а ў сапраўднасці застаўся толькі фікцыяй.

Амаль усе дыскутанты звярталі ўвагу на неабходнасць цеснага супрацоўніцтва Варшаўскага Аддзела з беларускімі вёскамі Беласточчыны. Калі не будзе гэтай сувязі, Варшаўскаму Аддзелу пагражае адарванасць ад беларускай базы і замкнутасць у сваім кругу.

На падставе даклада і дыскусіі камісія прапаноў апрацавала дзве вельмі цікавыя рэзалюцыі. Адну — аб далейшай працы Варшаўскага Аддзела і другую для дэлегатаў з Варшавы на II З'езд Таварыства, якія былі прынятыя сходам. Сход выбраў новае Праўленне Варшаўскага Аддзела і дэлегатаў на II З'езд Таварыства ў Беластоку. Старшынёй Варшаўскага Аддзела застаўся далей Ю. Туронак.

Пасля сходу была паказана багатая мастацкая самадзейнасць, а пасля гэтага адбыўся танцавальны вечар. У мастацкай частцы выступілі: горача прынятая танцавальная група з Беластока пад кіраўніцтвам Т. Гіжэўскай, вучаніца паважанага праф. С. Казуры — Т. Лешчэўская з акампаніятарам Я. Янькам і варшаўскі беларускі хор.

Усім удзельнікам мастацкай часткі належаць словы шчырай падзякі.

В. Ш.

У мінулым годзе Аляксандр Грыцук з вёскі Пескі (Гайнаўскі павет) злавіў малое казляня.

Нядаўна грам. Грыцук перадаў асвоенае казляня ў Лясны Тэхнікум у Белавежы.

На злымку: асвоенае казляня. Як бачым яно смела ідзе поруч з чалавекам — ён яму зусім не страшны.

Аб значным зніжэнні дзіцячай смяротнасці ў СССР

Цэнтральнае статыстычнае ўпраўленне пры Совеце Міністраў СССР паведамляе, што смяротнасць дзяцей ва ўзросце да 1 года ў 1957 годзе ў параўнанні з 1956, 1940 і 1913 гг. скарацілася наступным чынам:

	Колькасць памёршых дзяцей ва ўзросце да 1 года на 1.000 нарадзіўшыхся.
1913 год	273
1940 год	184
1956 год	47
1957 год	45

Значыць дзіцячая смяротнасць у 1957 годзе скарацілася ў параўнанні з дарэвалюцыйным перыядам у 6,1 раза, а ў параўнанні з даваенным часам — у 4,1 раза.

Зніжэнне дзіцячай смяротнасці ў СССР з'яўляецца вынікам няўхільнага росту матэрыяльнага і культурнага ўзроўню жыцця совецкага народа і паляпшэння медыцынскага абслугоўвання насельніцтва СССР.

Справы, якія патрабуюць увагі

І друк і радыё многа гавораць аб няшчасных выпадках на нашых дарогах.

За 1957 г. на дарогах Беласточчыны налічана 354 выпадкі, у выніку якіх 45 асоб памерла (у тым ліку сямёра дзяцей), а 259 было паранена. Было разбіта 155 аўтамабіляў, што прынесла страты на суму 534.962 злотых, знішчана на 62 тысяч зл. тавару; забіта 11 коней.

Дзе-ж знайсці прычыну гэтых здарэнняў?

Перш за ўсё вінавата п'янства! Толькі невялікая частка ўсіх выпадкаў адбылася ў выніку незахавання правіл руху, як шаферамі так фурманамі і веласіпедыстамі. У многіх выпадках, асабліва ў кірмашныя дні, вінаваты былі самі гаспадары, таму што, едучы дарогай, часта п'яныя засыналі на возе, і тады конь ехаў як хацеў. Многія гаспадары не маюць ліхтароў і вогненных шкелак пры фурманках і пры веласіпедах, і таму ноччу іх не відаць. У вёсках, дзе праходзіць шаша, гуляюць на вуліцах дзеці, ходзяць каровы, свінні, усё гэта таксама даволі часта з'яўляецца прычынай катастрафічных выпадкаў.

Дагэтуль справамі выпадкаў на нашых дарогах займаўся Інспектарат па справах руху на дарогах, што існаваў пры Ваяводскай камендатуры МО. Цяпер гэтыя правы пашыраны на ўсіх міліцыянераў. Намечаны нават спецыяльны план дзейнасці: на працягу нейкага часу адбудуцца сустрэчы афіцэраў МО з вясковым насельніцтвам, у час якіх афіцэры будуць растлумачваць, як пазбегнуць катастрафічных выпадкаў на дарогах, як павінны ездзіць сяляне на шасэйных дарогах і г. д. Калі пасля гэтага хто-небудзь не будзе захоўваць правіл руху — будзе пакараны міліцыяй.

Прытрымлівацца рэгламенту руху павінен кожны чалавек, таму што гэта агульнаграмадская справа. (аа)

Сустрэча з маладымі настаўнікамі

У нядзелю, 23.II.58 г. у памяшканні рэдакцыі «Ніва» адбылася сустрэча рэдакцыйнага калектыву з настаўнікамі Завочнай Настаўніцкай студыі ў Беластоку.

З выпадку 40 гадавіны

22.II.58 г. у памяшканні Галоўнага Праўлення Беларускага грамадска - культурнага таварыства ў Беластоку, з выпадку 40 гадавіны Совецкай Арміі, адбылася сустрэча беларускіх дзеячоў з прадстаўнікамі Совецкай Арміі.

Канцэрт украінскай музыкі

Оперна - драматычны калектыў украінскага таварыства з Кракава наведае мясцовасці Беласточчыны. Дзе і калі выступіць:

Алецка — 3.III., Бані Мазурскія — 5.III., Элк — 7.III., Саколка — 8.III., Бельск — 9.III., Гайнаўка — 10.III., Семятычы — 12.III.

Міжнародны агляд

14 лютага 1958 года міністр замежных спраў Польскай Народнай Рэспублікі А. Рапацкі перадаў паслам 9-ці дзяржаў (СССР, ЗША, Вялікабрытаніі, Францыі, Чэхаславакіі, ГДР, Бельгіі, Даніі і Канады, мемарандум і ноты адносна стварэння безатамнай зоны ў Цэнтральнай Еўропе. У мемарандуме Польскі Урад прапануе:

1) безатамная зона распасціраецца на тэрыторыі Польшчы, Чэхаславакіі, ГДР і ФРГ;

2) дзяржавы, якія ўваходзяць у безатамную зону, павінны адказацца ад вытворчасці, прывозу з іншых краін і размеркавання на сваёй тэрыторыі ядзернай зброі, а таксама не павінны дазваляць будаўніцтва ваенных баз з ядзернай зброяй ў безатамнай зоне;

3) вялікія дзяржавы не павінны размяркоўваць ядзерную зброю ва ўказанай зоне, не павінны ўзбройваць гэтай зброяй свае войскі, якія знаходзяцца на гэтай тэрыторыі;

4) дзяржавы, якія маюць ядзерную зброю, павінны даць абавязак не ўжываць яе супроць дзяржаў, якія ўваходзяць у безатамную зону;

5) устанавіць сталы кантроль у гэтай зоне.

Урад ПНР прапануе правесці нараду прадстаўнікоў зацікаўленых краін з мэтай абмеркавання польскага плана і дасягнення дагаворанасці.

* * *

Англійская газета «Таймс» змясціла 18 лютага 1958 г. справаздачу аб гутарцы, якая адбылася паміж У. Гамулкам і прадстаўніком гэтай газеты Магданальдам. Гутарка працягвалася 6 гадзін. Былі закрануты многія наспеўшыя міжнародныя праблемы, у тым ліку, польскі план стварэння ў Цэнтральнай Еўропе безатамнай зоны, аб'еднанне Германіі, а таксама некаторыя пытанні ўнутранага становішча Польшчы.

У. Гамулка яшчэ раз падкрэсліў, што план стварэння ў Цэнтральнай Еўропе безатамнай зоны з'яўляецца польскім планам, што Польшча цалкам падтрымлівае ўсе савецкія прапановы адносна склікання нарады на высокім узроўні і наогул разрадкі міжнароднага становішча.

Гутарка У. Гамулкі з англійскім журналістам выклікала шматлікія водгукі і каментарыі за мяжой, і ў асноўным станоўчыя.

* * *

19 лютага 1958 г. у Міністэрстве замежных спраў СССР адбылася прэс-канферэнцыя, на якой Ільічоў растлумачваў пытанні аб стварэнні ў Цэнтральнай Еўропе зоны, у якой не было-б вытворчасці і размяшчэння ядзернай зброі.

Адказваючы на пытанні журналістаў Ільічоў сказаў, што СССР цалкам падтрымлівае мемарандум Польшчы, адносна ўтварэння ў Цэнтральнай Еўропе зоны, вольнай ад ядзернай зброі.

* * *

18 лютага 1958 г. адбылося пасяджэнне Савета Бяспекі ААН, на якім павінна была абмяркоўвацца скарга Туніса ў сувязі з варварскай бамбардзіроўкай французскімі самалётамі туніскай вёскі. Аднак абмеркаванне не адбылося. Заходнія дзяржавы пабаяліся падніманць гэтае пытанне, бо яго абмеркаванне можа прывесці ці да павелічэння супроцьлегласцей у НАТО, ці да асуджэння заходняга блоку грамадскасцю ўсяго свету. Заходнія дзяржавы імкнуцца затушаваць туніска - французскі канфлікт з дапамогай закулісных перагавораў. Таму абмеркаванне туніскай скаргі ў Савеце Бяспекі адкладзена на невызначаны час.

* * *

У мінулым тыдні ўзнік новы канфлікт, на гэты раз паміж Егіптам і Суданам у сувязі з парушэннем апошнім спрэчнай тэрыторыі. Урад Судана, які знаходзіцца пад уплывам імперыялістычных колаў Захаду, паграджае Егіпту ваеннымі дзеяннямі.

* * *

Друк і радыё Кітайскай Народнай Рэспублікі перадалі паведамленне, у якім гаварылася аб рашэнні Ураду вывесці з Поўночнай Карэі сваіх добраахвотнікаў. Услед за прапановай КНДР аб вывадзе ўсіх іншаземных войск з абодвух частак Карэі Кітай абавязаўся вывесці сваіх добраахвотнікаў з Поўночнай Карэі да канца 1958 года.

Стала вядома, што Злучаныя Штаты Амерыкі не збіраюцца аднак выводзіць сваіх войск з Поўднёвай Карэі, а наадварот, узбройваюць свае войскі ядзернай зброяй.

* * *

21 лютага 1958 г. у Егіпце і Сірыі адбываўся плебісцыт, у якім удзельнічала 6,5 мільёна насельніцтва Егіпта і 1,4 млн. насельніцтва Сірыі. Гэты плебісцыт павінен быў зацвердзіць праект стварэння Аб'еднанай Арабскай Рэспублікі, а таксама праект канстытуцыі і выбар прэзідэнта рэспублікі. Плебісцыт прайшоў з вялікім натхненнем, пры поўнай падтрымцы выбаршчыкаў. Пасля плебісцыту прэзідэнтам Аб'еднанай Арабскай Рэспублікі быў афіцыяльна абвешчаны Насер.

Савецкі Саюз першы ў свеце афіцыяльна прызнаў Аб'еднаную Арабскую Рэспубліку.

* * *

Нацыянальны савет Нацыянальнага фронту дэмакратычнай Германіі апублікаваў 21 лютага 1958 г. праграму Нацыянальнага фронту «1958 год — год вялікай народнай ініцыятывы ў барацьбе за мір і сацыялізм».

Нацыянальны фронт ставіць перад усімі нямецкімі патрыётамі задачу пашырэння ва ўсёй Германіі народнага руху за мір і дасягненне ўзаемаразумення паміж двума германскімі дзяржавамі. Чым часцей будзе выкрывацца, як самагубная, палітыка аснашчэння бундэсвера атамнай зброяй і будавання ў Заходняй Германіі ракетных баз, гаворыцца ў праграме, тым большую цікавасць праявіць насельніцтва Заходняй Германіі да двух рэалістычных планаў: да плана стварэння ў Цэнтральнай Еўропе безатамнай зоны і плана стварэння канфедэрацыі ГДР і ФРГ.

* * *

Як стала вядома, кіраўнік амерыканскай дэлегацыі па ўзбраенню Гаральд Стасен падаў у адстаўку. Наглядальнік газеты «Вашынгтон пост энд Таймс» Дру Пірсан піша, што перад тым, як падаць у адстаўку, Стасен напісаў сакрэтны развітальны ліст, які наўрад ці апублікуе Джон Фостэр Далес. Між іншым, у гэтым лісце выказваецца вялікая надзея на мір ва ўсім свеце. Як інфармаваў Стасен Эйзенхаўэра, «ён упэўнены, што рускія гатовы весці перагаворы аб дзесяцігадовым перамір'і ў халоднай вайне і гэта можа з'явіцца пачаткам сталага міру».

«Стасен быў адкрыты і катэгарычны, — піша Дру Пірсан, — рэкамендуючы, каб Злучаныя Штаты неадкладна пачалі перагаворы, нягледзячы на амаль шалёную апазіцыю з боку Далеса».

Ул. Л.

Папраўка

У 8 нумары «Нівы», у артыкуле «Праект спрашчэння разбору шлюбаразводных і дробных крымінальных працэсаў», памылкова пададзена, што «Дагэтуль, як вядома, крымінальныя працэсы разбіраліся толькі Вярхоўным судом і ваяводскімі судамі. У новым праекце прадугледжваецца, што так сказаць, усе дробныя, не надта складаныя працэсы таго тыпу, як хуліганства і наогул масава разгледжаны таксама павятовымі судамі».

Памылка гэта вынікла з паўтарэння гэтай інфармацыі за іншымі газетамі.

У сапраўднасці-ж крымінальныя працэсы разбіраюцца ў асноўным праз павятовыя суды, як першую і ваяводскія, як другую інстанцыю. Толькі некаторыя справы разглядаў ваяводскі суд, як першая інстанцыя, а рэвізыйная жалаба ўносілася да Вярхоўнага Суда. Аднак сярод спраў, якія разглядаў ваяводскі суд, як першая інстанцыя было многа спраў дробных, нескладаных, асабліва датычыць гэта неасцярожнай язды.

Гэтыя справы паводле праекту будуць разглядацца павятовымі судамі.

У нашай краіне павялічана капіталаўкладанні ў лёгкую і харчовую прамысловасці

Каб стварыць умовы для развіцця лёгкай і харчовай прамысловасці — даць насельніцтву краіны дастатковую колькасць тавараў, патрэбна неабходна павялічыць капіталаўкладанні — гэта і прадугледжана ў плане на 1958 год.

У гэтым годзе ў параўнанні з мінулым годам капіталаўкладанні ў лёгкую прамысловасць узраслі больш чым на 33 працэнты, гэта значыць, што для развіцця лёгкай прамысловасці будзе выкарыстана 1.263 млн. злотых. На першым плане ставіцца развіццё баваўнянай прамысловасці (павялічэнне прадзільнай вытворчасці.), затым гарбарнай і шаўковай.

У хуткім часе атрымаць як найбольш высакаякаснай вытворчасці— вось самае асноўнае заложэнне інвестыцыйнага плана. Для ажыццяўлення вышэйшага, трэба перш-на-перш папоўніць у фабрыках і заводах машынны парк, мадэрнізаваць старыя прадпрыемствы і абсталяваць машынамі шматлікія тыя цэнтры, якіх дагэтуль зусім не выкарыстоўвалася, гэта значыць цэнтры на Заходніх Землях. У тым напрамку, у асноўным, будуць і выкарыстаны капіталаўкладанні.

Агульна на імпорт машын і прыладаў прызначаецца 65 мільёнаў рублёў грашыма, калі ў мінулым годзе ўсяго 21,5 млн.

У галіне баваўнянай прамысловасці будзе павялічана колькасць верацён у прадзільнях на 70 тысяч штук, што стварае ўмовы для ўзросту вытворчасці на 4 працэнты, у выніку чаго колькасць прадукаваных тканей можа павялічыцца на 20 мільёнаў метраў. Побач таго ўлічана, таксама, ваўняную, гарбарную і шаўковую прамысловасці. Да канца г. г. будзе заінсталявана 19 верацён да чэсання воўны, у выніку чаго гадавы выпуск воўны павялічыцца на 1 тыс. тон. Для развіцця гарбарнай прамысловасці будуць выкарыстаны аб'екты на Заходніх Землях.

Да канца гэтага года шаўковая прамысловасць атрымае каля 800 ткацкіх станкоў, затым гадавая вытворчасць шаўковых тканін павялічыцца на некалькі мільёнаў метраў.

Капіталаўкладанні ў харчовую прамысловасць павялічана (у параўнанні, з мінулым годам) на 11,5 прац. Поўная сума капіталаўкладанняў у харчовую прамысловасць складае лік 1.336 млн. зл. Большая частка гэтых капіталаўкладанняў (амаль 60 прац.) будзе выкарыстана на развіццё мясной, малочнай, цукровай, піва - саладовай і фруктова - гароднінай прамысловасцей. У выніку пашырэння гэтых асноўных галін прамысловасці значна павялічыцца гадавая вытворчасць харчовых прадуктаў. І так да прыкладу: вяндлін на 13 тысяч тон, мяса на 11 тыс. тон, малака на 100 мільёнаў літраў (затым выраб масла павялічыцца на 1.200 тон).

У галіне фруктова-гароднінай прамысловасці асноўную ўвагу сканцэнтравана на вытворчасць такіх прадуктаў як: мармелады, кампоты, гароднінныя кансервы і марынаты з памідораў. (зб)

Два лагеры — два імкненні

Два міравыя лагеры, сацыялістычны і капіталістычны, па-рознаму адносяцца да пытання аб разрадцы міжнароднай напружанасці, аб спыненні халоднай вайны і забеспячэнні мірнага жыцця мільёнам працоўных усяго свету.

Асабліва яскрава паказалі гэта падзеі апошніх дзён. Краіны сацыялістычнага лагера выстаўляюць усё новыя прапановы, накіраваныя на захаванне міру. Капіталістычныя краіны Захаду на чале з ЗША робяць як раз наадварот. Яны аб'яўляюць усе міралюбівыя прапановы прапагандысцкімі і прама ці ўскосна адкідаюць іх.

Апошнія заявы Польскага і Савецкага Урадаў аб стварэнні ў Цэнтральнай Еўропе зоны, вольнай ад ядзернай зброі, з'яўляюцца такімі простымі, што іх разумее кожны сумленны чалавек. Таму іх і падтрымліваюць шырокія народныя масы ўсяго свету, а таксама дзяржавы, якія нядаўна вызваліліся ад каланіяльнага іга. Нават многія дзеячы Захаду, якія зусім не спачуваюць сацыялістычнаму ладу, заклікаюць свае ўрады абмеркаваць савецкія і польскія прапановы, бо яны могуць адхіліць небяспеку знішчэння чалавецтва.

Вядомы англійскі філосаф Расел, які нядаўна выступіў на мітынгу ў Лондане, у сваёй палымянай прамове яшчэ раз паказаў, што далейшая гонка ўзбраенняў, выпрабаванні ядзернай зброі могуць закончыцца пагібеллю чалавецтва. Аднак заправілы заходніх краін не хочуць гэтага зразумець, бо гонка ўзбраенняў прыносіць ім вялікія барышы. Яны спаборнічаюць у гонцы ўзбраенняў, будуюць усё новыя ваенныя базы, накіраваныя супроць краін сацыялістычнага лагера, асігнуюць усё большыя сумы на вытворчасць новых відаў узбраення. Прэзідэнт ЗША Эйзенхаўэр патрабаваў у кангрэса зацвярджэння 3.942.100.000 долараў з мэтай прадастаўлення дапамогі зарубежным краінам. Характэрна, што гэта астранамічная сума амаль цалкам прызначана на ўзбраенне саюзнікаў ЗША і барацьбу супраць камунізма.

Вялікабрытанія не хоча заставацца ззаду. Яна таксама вызначае ўсё большыя сумы на падрыхтоўку вайны. Яскравым прыкладам гэтага з'яўляецца апублікаваная днямі ў Вялікабрытаніі так званая «Белая кніга», якую правільней было-б назваць «Крывавай кнігай», бо гаворыцца ў ёй, што Вялікабрытанія першая гатова ўжыць ядзерную зброю.

Такім чынам, народы свету беспамылкова могуць сказаць, хто з'яўляецца абаронцам міру, а хто яго ворагам. Можа сказаць гэта і карэйскі народ, які адчуў на сабе ўсю цяжкасць распачатай імперыялістамі агрэсіўнай вайны ў гэтай краіне.

А сёння, калі КНДР прапанавала вывесці ўсе іншаземныя войскі з Поўночнай і Поўднёвай Карэі, у тым ліку і кітайскіх добраахвотнікаў, яшчэ раз вылезлі наверх планы ЗША. У той час, калі Кітай, які імкнецца да захавання міру, даў згоду вывесці з Поўночнай Карэі сваіх добраахвотнікаў, ЗША заявілі, што нават не збіраюцца выводзіць сваіх войск з Поўднёвай Карэі. Гэта і зразумела, бо Поўднёвая Карэя з'яўляецца амерыканскай ваеннай базай, накіраванай перш за ўсё супроць СССР і Кітая.

Народы ўсяго свету добра разумеюць хітрыя планы імперыялістаў і ўсё мацней гавораць, што не дапусцяць новай вайны.

УЛАДЗІМІР ЛЕБЯДЗІНСКІ

Карэспандэнцыя з Вільні

Tu pisana „Grażyna" 1822 г.

...І цяпер ці ты знойдзеш
людзей у краіне,
Каб не чулі, не знаді
песні аб Гражыне,
Яе ведае кожны ў Навагрудскай гміне.
Поле-ж бою завецца —
Літвінкі далінай.

Мала хто не ведае гэтых слоў, якімі заканчваецца адна з выдатнейшых паэм вялікага польскага паэта, патрыёта роднай зямлі, Адама Міцкевіча, паэма аб мужнай княгіні Гражыне, што самаадданна змагаецца за народ і радзіму і ахвяруе жыццём у імя свабоды. Напісаная ў 1822 годзе ў Вільні, яна праз кароткі час стала шырока вядомай, а ў кватэры, дзе пісаў яе Міцкевіч ў другой палове мінулага стагоддзя паўстаў мемарыяльны музей паэта. А праз 111 гадоў, у 1933 годзе, голас слаўнай жонкі князя Літавора загучэў з каўнаскай сцэны ў оперы Ю. Карнавічуса «Гражына». І на гэты раз Гражына заклікала свой народ быць пільным і мужным — на поўднёва-заходняй мяжой Літвы ліхаманкава ўзбройваўся тэўтон, над зграямі новых крыжакоў узнімаліся сцягі са свастыкай. Прайшло некалькі гадоў. Фашыстоўска - крыжацкая навала нахлынула на Польшчу, Літву, Беларусь і іншыя краіны. Як і калісьці, пажарамі і шыбеніцамі, сотнямі і тысячамі замардаваных, пагнаных у няволю людзей, быў адзначаны іх шлях. Быў абрабаваны і музей Міцкевіча — тэўтонам XX стагоддзя было ненавісна нават імя паэта, які ўслаўляў барацьбу палякаў, беларусаў, літоўцаў супроць крывавых захопнікаў.

Але вобраз легендарнай патрыёткі роднай зямлі жыў, клікаў да змагання, ён праз стагоддзі паўставаў з новай сілай, як прыклад самаахвярнасці і мужнасці. І калі ў 1944 годзе захопнікі былі выгнаны з Літвы і Беларусі, у вызваленай Вільні са сцэны тэатра паліліся чароўныя мелодыі «Гражыны», поўныя гераізму і лірычнасці. Вобраз Гражыны на гэты раз як-бы сімвалізаваў сабой літоўскі і беларускі народы, якія разам з іншымі братнімі народамі, коштам шматлікіх ахвяр разграмілі чужацкія зграі, не далі надзець на сябе ярмо.

А ў 1955 годзе, у сувязі са стагоддзем з дня смерці Міцкевіча, перажываў другое нараджэнне і музей слаўнага паэта, зноў адчыніліся перад наведвальнікамі яго дзверы.

...Старажытныя кварталы Вільні. Вузкія вуліцы і завулкі, паабапал іх цягнуцца шэрагі камяніц, якія шмат чаго бачылі на сваім вяку. Амаль на кожным з іх таблічцы апавяшчаюць, што будынак гэты з'яўляецца помнікам архітэктуры мінулага. А вось і завулак Пілес. Ён так вузкі, што нават не то што аўтамашыны, але дзве фурманкі не могуць размінуцца ў ім. Тут у доме №11 знаходзіцца мемарыяльны музей Адама Міцкевіча.

Уваходзім у невялікі дворык, які цесна абляпілі масіўныя, старасвецкія будынкі. Стрэлка з надпісам «Muzeus» вядзе нас да невялічкіх дзвярэй. Пераступаем парог памяшкання.

Мы ў музеі, які займае тры пакоі. Тут калісьці жыў і працаваў Міцкевіч, пасля свайго звароту з Коўні, тут ён пісаў «Гражыну». На сценах шматлікія ілюстрацыі-здымкі, карта падарожжаў вялікага паэта.

У вітрыне пад шклом творы Адама Міцкевіча — паэмы «Пан Тадэуш», выдадзеная ў 1834 годзе, «Канрад Валенрод» — у 1828 годзе, «Дзяды» — у 1864 годзе. Тут - жа знаходзіцца яшчэ адзін цікавы экспанат - медальён Міцкевіча, зроблены скульптарам Давідам Ангер у 1829 годзе па заказу Гётэ. У 1955 годзе гэты медальён быў прысланы музею з Нямецкай Дэмакратычнай Рэспублікі.

У другім пакоі мы бачым партрэты сяброў паэта А. Адынца і Т. Зана, выкладчыкаў Віленскага універсітэта Лелевеля, Гроддэка, Бароўскага. Шмат ілюстрацый з жыцця Адама Міцкевіча на Новагрудчыне — краявіды гэтага маляўнічага кутка Беларусі, возера Свіцязь, Літвінка. Рэпрадукцыя «Міцкевіч з Марыляй Верашчака ў Туганавічах», ілюстрацыі да твораў, здымак мемарыяльнай дошкі ў адной з келляў Базыліянскага манастыра, дзе адбываў пакаранне паэт — усё гэта яскрава апавядае наведвальнікам аб жыцці і творчасці Адама Міцкевіча.

Але бадай найбольш цікавы трэці пакой. Ужо сам надпіс над уваходам «Tu pisana «Grażyna». 1822 г.», настройвае на ўрачысты лад, прымушае яшчэ больш прыцішаць крокі. Тут стаіць стол і крэсла, якімі карыстаўся паэт. знаходзяцца кніжкі, якія чытаў, яго творы, выдадзеныя ў Вільні. На стале пад шклом — аўтограф несмяротнай «Гражыны».

У гэтым пакоі сваёй нястомнай, творчай працай Адам Міцкевіч здзяйсняў сваю задуму, якая нарадзілася магчыма яшчэ ў юнацкія гады, калі ён у родным Новагрудку бачыў перад сабой старасвецкія руіны Замка Міндоўга. Тут-жа непадалёк, нагадваючы Новагрудак, узвышаліся таксама не менш велічныя рэшткі Замка Гедыміна. Тут Адам Міцкевіч стварыў яскравую старонку мінуўшчыны Беларусі і Літвы. З вялікай выразнасцю апісаў паэт месца дзеяння паэмы, пачынаючы з Новагрудскага Замка «на ўзлыбленых горах».

У першапачатковым варыянце героем паэмы павінен быў стаць сапраўды існаваўшы князь Карыбут, які княжаў у Ноўгарадзе - Северскім і змагаўся з Вітаўтам за горад Ліду. Адсюль і паэма павінна была называцца «Карыбут, князь Новагрудскі, паэма з літоўскай гісторыі». Але паэтычныя задачы, што ставіў перад сабой Міцкевіч, прымусілі яго змяніць намер і замяніць сапраўды існаваўшых герояў іншымі. Так герой паэмы, князь Карыбут быў ператвораны ў Літавора; так дзеянне паэмы было перанесена з Ноўгарада-Северскага ў родны і блізкі сэрцу паэта Новагрудак, а «паэма з літоўскай гісторыі» ператварылася ў «літоўскую аповесць». Гэта дазволіла Адаму Міцкевічу наблізіць паэму да народнага падання, што ён між іншым падкрэсліў у заключных радках эпілога: «і цяпер ці ты знойдзеш людзей у краіне, каб не чулі, не знаді песні аб Гражыне».

...Выйшаўшы за вароты музея не варта адразу пакідаць гэты цудоўны куток старога горада, яго вуліц і завулкаў. Тут яшчэ шмат дзе знойдзем сляды Міцкевіча, шмат што напамінае нам аб ім. На доме №5 па вуліцы Літэрату красуецца мемарыяльная дошка: «В тым дому мешкал Адам Міцкевіч 1823», а непадалёк — на доме №13 па вуліцы Горкага такая-ж дошка з надпісам: «Тут жыў і вучыўся ва універсітэце Адам Міцкевіч. 1815—1819».

АЛЕСЬ ТРАЯНОЎСКІ
г. Вільня».

Мемарыяльная дошка над уваходам у мемарыяльны музей Адама Міцкевіча ў Вільні.

У музеі Адама Міцкевіча. На пярэднім плане пакой, дзе паэт пісаў «Гражыну».

Пленум ЦК ЛКСМ Беларусі

12 лютага адбыўся пленум ЦК ЛКСМ Беларусі, які разгледзеў арганізацыйныя пытанні.

Пленум выбраў бюро ЦК ЛКСМ Беларусі ў складзе 11 чалавек.

Першым сакратаром ЦК ЛКСМБ выбран Г. А. Крыулін, другім сакратаром В. С. Смірноў, сакратарамі ЦК ЛКСМБ выбраны Г Д Козін, Н. Г. Краснова, Т. Т. Дзмітрыева.

Пленум зацвердзіў загадчыкаў аддзелаў ЦК ЛКСМБ і рэдактараў рэспубліканскіх маладзёжных газет.

(БЕЛТА)

Віленскі універсітэт. У яго сценах вучыўся Адам Міцкевіч у 1815—1819 гг.

Варта аб гэтым падумаць

Пытанне польска - беларускіх літаратурных сувязей у XIX стагоддзі — гэта вельмі багатая, аднак вельмі мала вывучаная галіна параўнальнага літаратуразнаўства. У архівах і бібліятэках Польшчы, Беларусі і Літвы, знаходзіцца шмат матэрыялаў, якія чакаюць на сваіх добрасумленных даследчыкаў. Праўда, што ў БССР некаторыя вучоныя займаюцца гэтым пытаннем, аднак вывучаюць яны яго толькі побач з іншымі пытаннямі беларускага літаратуразнаўства. У даным выпадку маем, асабліва, на ўвазе дзве кнігі: «Францішак Багушэвіч і праблема рэалізма ў беларускай літаратуры XIX стагоддзя» В. Барысенкі і «Нарысы беларускай літаратуры XIX стагоддзя» С. Майхровіча, якія выйшлі з друку ў мінулым годзе. У гэтых працах час - ад - часу аўтары звяртаюцца да паасобных прадстаўнікоў польскай літаратуры і крытыкі, каторых нельга абмінуць, каб даць чытачу аб'ектыўнае і поўнае ўяўленне аб тым ці іншым літаратурным працэсе мінулага стагоддзя ў Беларусі.

Сярод беларускіх літаратуразнаўцаў ...шага пакалення шмат увагі вывучэнню польска-беларускіх літаратурных сувязей у XIX ст. прысвячае Сцяпан Александровіч, які ў сваім творчым набытку мае рад артыкулаў, закранаючых гэтае пытанне. Сярод іх вылучаецца артыкул п. з. «В. І. Дунін - Марцінкевіч і польская крытыка», змешчаны ў лістападаўскім нумары «Літаратуры і мастацтва» (1957 г., № 95). Крыніцай для гэтага артыкула паслужылі малавядомыя матэрыялы польскага друку. У ім аўтар піша аб вялікім значэнні польскай дэмакратычнай літаратурнай крытыкі, якая асабліва, у асобах Л. Кандратовіча і А. Плуга спрыяла станаўленню беларускай творчасці Дуніна - Марцінкевіча. У сучасны момант С. Александровіч працуе над дысертацыяй — «Янка Купала — перакладчык славянскіх літаратур», адзін раздзел якой прысвечаны сувязям беларускага паэта з польскай літаратурай. Гэты раздзел паявіўся ў студзеньскім нумары «Полымя» за 1958 год.

Чытачы «Літаратуры і мастацтва» напэўна памятаюць артыкул С. Александровіча п. з. «Янка Купала — перакладчык Адама Міцкевіча», надрукаваны з выпадку 100-годдзя з дня смерці вялікага польскага паэта (1955 г. № 44).

Варта падумаць і ў нас, у Польшчы, аб будучых навуковых кадрах, якія-б распачалі працу над даследаваннем польска - беларускіх літаратурных сувязей. Маем створаны дзеля гэтага надзвычай спрыяльныя ўмовы — пры Варшаўскім універсітэце працуе ўжо другі год Кафедра беларускай філалогіі. Трэба намагацца, каб яна дала нам першых даследчыкаў гэтага багатага пытання. Прафесарскі і асістэнцкі склад павінен у працэсе сваёй працы, пачынаючы ўжо з першых курсаў, зацікаўляць пасцупова студэнтаў гэтай справай. Асабліва шмат ініцыятывы могуць тут праявіць асістэнты, якія маюць неабмежаваныя магчымасці ў часе семінарыяў вар'іраваць дадзенай тэмай заняткаў.

Побач з будынкам, дзе змяшчаецца Кафедра беларускай філалогіі, знаходзіцца Універсітэцкая бібліятэка, якая ў сваіх нетрах крые невычэрпныя матэрыялы — крыніцы. А ці толькі яна?! Трэба толькі зацікавіцца імі, а тады напэўна не аднаго ахопіць гарачка творчых пошукаў. Варта, у сувязі з гэтым, паклапаціцца Кафедры беларускай філалогіі аб выбары, у будучыні, студэнтам - дыпламантам адпаведных тэм для распрацоўкі.

мгр. МАЦЕЙ КАНАПАЦКІ

Успаміны старога ТБШ-оўца (2)

КАСТУСЬ СІДАРОВІЧ

Беларуская культурная дзейнасць часоў санацыі ў Беластоку

II

Беларускія паслы польскага Сейма 1928—1930 гадоў, ствараюць у Вільні пасольскі клуб пад назвай «Змаганне». Гэты клуб працягваў палітычную працу папярэднікаў. Ён змагаўся за захаванне беларускіх помнікаў культуры, за развіццё школьнай сеткі з беларускай мовай навучання, за правы беларускіх культурных установаў, за развіццё беларускіх выдавецкіх прадпрыемстваў. Ён дапамагаў дзеячам беларускай культуры стварыць высокаідэйныя мастацкія творы. Вялікую ўвагу клуб удзяляў і барацьбе за палітычна - эканамічныя правы беларускага народа.

Членамі пасольскага клуба была выдадзена «Хрэстаматыя беларускай літаратуры», пад рэдакцыяй пасла І. Дварчаніна. Было выдадзена шмат зборнікаў беларускай паэзіі розных беларускіх аўтараў. Клуб выдаваў і палітычна - грамадскія газеты. Адміністрацыйныя ўлады дашукваліся розных зачэпак для канфіскацыі газет. Тры канфіскацыі падрад былі дастатковай прычынай для закрыцця выдавецтва. Адказнага рэдактара газеты адпраўлялі ў такім выпадку на прымусовы адпачынак у Лукішскую турму. Так, што неабходна было мець цэлы штат адказных рэдактараў — кандыдатаў на універсітэт Лукішскай турмы. Акрамя таго, кожны раз трэба было знаходзіць новае памяшканне пад рэдакцыю.

Але, нягледзячы на ўсе цяжкасці і перашкоды, беларуская працоўная інтэлігенцыя з заўзятасцю, гераізмам, без матэрыяльных выгад, поўгалодная, змагалася. Санацыйным уладам на чале з тагачасным прэм'ер - міністрам Славоям Складкоўскім не ўдалося запалохаць беларускіх барацьбітоў ні турмамі, ні канцэнтрацыйнымі лагерамі. На месцы зняволеных змагароў паўставалі новыя, яшчэ больш непрымірымыя ў барацьбе за правы свайго народа.

Тады ўладары Польшчы штурмам прыступілі да ліквідацыі ўсіх прагрэсіўных сіл беларускага народа. Быў разгромлены ў Вільні беларускі пасольскі клуб «Змаганне», былі канфіскаваны ўсе яго архівы і абсталяванне. У Вільні была наладжана судовая камедыя, у выніку якой турэмнае зняволенне было прысуджана паслам: Ігнату Дварчаніну, Гаўрылюку, Гарэцкаму, Валынцу і шмат іншым.

III

На тэрыторыі Беласточчыны замест ліквідаванай у 1927 годзе Грамады, было вырашана стварыць беларускую культурную ўстанову. Першапачаткова была зроблена спроба стварыць «Інстытут беларускай гаспадаркі і культуры». Да гэтай установы далучыўся ксёндз Рэшэць, які быў выкладчыкам настаўніцкай семінарыі ў Беластоку. Праца інстытута заключалася ў папулярызацыі лекцый па гісторыі Беларусі, літаратуры і этнаграфічна-гістарычнай геаграфіі Беларусі. Гэтыя лекцыі мелі вялікую папулярнасць сярод слухачоў Беластока. Аднак, гэтая праца не магла разгарнуцца так актыўна, як гэтага патрабавала жыццё, як гэтага хацелі заснавальнікі інстытута.

Жыццё патрабавала больш рашучай барацьбы за справу народа, і ліберальны падыход да акружаючых з'яў быў недастатковым імпульсам для шырокага развіцця беларускай культурнай дзейнасці. У выніку гэтага праз некаторы час інстытут самаліквідаваўся.

IV

Пасля гэтага ў Беластоку было пастаноўлена залажыць гурток «Таварыства беларускай школы». Адразу ў рады Таварыства ўступіла 47 чалавек, якія атрымалі сяброўскія білеты Галоўнай Управы «Таварыства беларускай школы» у Вільні. На арганізацыйным сходзе былі выбраны першыя кіруючыя органы гуртка: старшыня Федаровіч, сакратар Мартынчык і скарбнік М. Грыцук.

Спачатку гурток збіраўся ў прыватных памяшканнях яго членаў (сяброў). Потым паўстала пытанне аб сталым памяшканні для таварыства. Выбар паў на дом №4 на Касцельнай. Дагаварыліся з гаспадаром Сланімскім, каб ён адступіў большую плошчу для гуртка, каб можна было разгарнуць працу драматычнай і харавой секцыі. Гэтая

(Працяг на стар. 6)

Правы прыроды і кавальскія справы

У 44 нумары «Нівы» з мінулага года, быў змешчаны артыкул пад загалоўкам «Развітанне з мінуўшчынай». У канцы свайго артыкула аўтар піша: «Такія ўжо правы прыроды, што старое заўсёды прымушана ўступіць новаму». І далей: «Яшчэ ў гэтым годзе, ад перастарэлымі капулястымі печамі, прымітыўнага майдана (у Белавежы) — пагаснуць вогнішчы».

Нажаль гэта праўла. Правы прыроды няўмольныя. Усё старое, аджыўшае, мусіць уступіць месца новаму, прагрэсіўнаму. Так было і так будзе. Гэтых правоў ніхто не ў сілах змяніць.

Аднак у гэтым выпадку з Белавежскім майданам, ды і наогул, са ўсімі майданамі Беласточчыны, гэтыя «правы прыроды» пайшлі не ўперад але, як мне здаецца, далёка назад. Яшчэ не паспеў у Гайнаўцы распачаць сваю працу новы дрэваапрацоўчы камбінат, а ўжо ў дзесятках майданаў Беласточчыны (якіх калісь тут было шмат больш) пагаслі вогнішчы пад капулястымі печамі.

Менавіта гэтае няўмольнае «права прыроды» паставіла дзесяткі вясковых кавалёў Беласточчыны, а ўслед за імі і ўсё працоўнае сялянства, у вельмі цяжкім становішчы.

Сяляне пытаюць: — Дзе рапараваць сельскагаспадарчыя прылады?

Кавалі пытаюць: — Адкуль узяць вугалю?

І як-жа тут гаварыць аб развіцці так важнай для народнай гаспадаркі прамысловасці, як кавальства, калі напрыклад да майдана ў «Сасновым Берагу» каля Валілаў, прыязджаюць кавалі па вугаль за 70—80 км і часта ад'язджаюць з парожнімі вазамі, таму што гэты майдан не здолее іх забяспечыць.

Праўду кажучы, то слова «прыязджаюць» ўжо цяпер не зусім актуальнае, таму што ў канцы 1957 года, і тут пагаслі вогнішчы пад капулястымі печамі.

Я не эканаміст, я толькі вясковы каваль і мо' ўсяго не разумею. Не ведаю, мо' Гайнаўскі камбінат сваёй прадукцыяй не толькі заспакоіць патрэбы насельніцтва Беласточчыны, але яшчэ здабудзе так патрэбныя нашай краіне дэвізы. Мажліва. Аднак, тымчасам, перад сотнямі кавалёў і іншых падобных ім рамеснікаў стаіць не малая праблема: — Адкуль узяць вугаль?

Бо пакуль сапраўднае права прыроды створыць у шматлікіх вёсках Беласточчыны кааператыўныя майстэрні, з навейшым кавальскім абсталяваннем, пройдзе мо' яшчэ не мала год, а кавалі праз гэты перыяд будуць несумненна патрэбныя сялянству, таму што кавальства — гэта рамяство з якім моцна звязана і ад працы якога залежыць нашае земляробства. Заняпад кавальства, — гэта, адначасова, заняпад і сельскай гаспадаркі.

Я сапраўды не ведаю, ці гэта «права прыроды» ці мо' няправільная палітыка нашых гаспадарчых улад прымусіла кавалёў і іншых рамеснікаў зачыняць свае майстэрні і ўцякаць у горад у пошуках працы.

У такой вялікай, на той час, у Беластоцкім ваяводстве гміне, якой з'яўлялася Залесе, у Сакольскім павеце, застаўся толькі адзін каваль. Ці-ж ён зможа абслужыць усіх сялян? У такіх абставінах не можа быць мовы аб развіцці сельскай гаспадаркі.

Аўтар «Развітання з мінуўшчынай» правідлова акрэслівае пушчу, як крыніцу народнага багацця. «Ведаў аб гэтым, — піша аўтар, — даўно чалавек. Лясы Беласточчыны, пры разумнай эканоміцы, гэта невычэрпная крыніца багацяў». Думаю, што кожнага разумнага чалавека цешыць існаванне Гайнаўскага дрэваапрацоўчага камбіната. Аднак адзін гэты камбінат не заспакоіць патрэб шматлікіх рамеснікаў Беласточчыны, якім вельмі многа вугалю патрэба. А гэтую балючую праблему развязвалі, нядаўна існуючыя, прымітыўныя майданы.

Не ведаю, як маецца справа гандлю кіраўніцтва Гайнаўскага камбіната з так званай прыватнай ініцыятывай. Але, каб яна нават як найлепш складалася, то і так малая карысць кавалям, напрыклад, Сакольскага павета. Бяручы пад увагу прымітыўныя шляхі зносін на Беласточчыне, транспарт вугалю з Гайнаўкі ў Сакольскі павет не мала будзе каштаваць.

Таму большасць кавалёў ідзе па лініі найменшага супраціўлення, — закрывае свае майстэрні.

Матыў, што майданы не аплочвалі сябе, не вытрымоўвае крытыкі.

Веру, што прадаваць вугаль па 11 злоты за 100 кілограмаў (такая была цана на так званы прыдзел) гэта не аплочвалася дзяржаве. Але сёння некаторыя шчасліўцы, якія некалі прызапасіліся ў вугаль, калі яшчэ майданы працавалі, прадаюць яго кавалям па 150 злоты за 100 кілограмаў. І кавалі купляюць, бо гэта ім патрэбнае, але затым адначасова, павышаюць аплату за кавальскія работы.

Нехта можа сказаць: — Чаго-ж тут падымаць крык. Ёсць-жа каменны вугаль, ёсць кокс, калі ласка, купляйце яго ў досталь і куйце жалеза пакуль гарачае. Бяда ў тым, што вясковыя, кавальскія майстэрні не прыстасаваны ані да каменнага вугалю, ані да коксу, а толькі і выключна да драўлянага вугалю, бо паддувалы слабыя, каменны вугаль гарэць не хоча ну і жалеза не награваецца.

Думаю, што гэтыя справы хвалюючь усіх кавалёў Беласточчыны і таму трэба іх нейк у канцы вырашыць.

К. ПЯТЭЛЬСКІ
Крушыняны.

Штучная інкубацыя рыбы

Над возерам Вігры, на Беласточчыне, шырока развіваецца штучная інкубацыя рыбы. Тут зімою, у будынках, у спецыяльных басейнах з цёплай вадою змешанай з адпаведнымі рэчывамі, выводзяцца гатункі такой цэннай рыбы, як сея, сялява і інш. Вясною мільёны маляўкі выпускаецца ў воды азёр і яна вырастае на вялікую рыбу.

На здымку: будынак, у якім вядзецца інкубацыя рыбы

Моладзь Скупава бавіцца культурна

Па ініцыятыве настаўнікаў Пачатковай школы ў вёсцы Скупава, Гайнаўскі павет, арганізавана беларускі самадзейны калектыў. Першае выступленне калектыву адбылося ў навагодні вечар у памяшканні Пачатковай школы. Пасля адбылася забава, падчас якой моладзь спакойна бавілася.

9 лютага г. г. калектыў са Скупава выступіў у Нараўцы, дзе таксама арганізавана забаву. І тут моладзь бавілася культурна, без авантур і спораў. Мабыць таму, што не было буфета з гарэлкай.

Вечар прайшоў у атмасферы сардэчнасці і дружнасці.

Моладзі Скупава належыцца пахвала за такія яе паводзіны. Удзельнікам калектыву жадаем далейшых поспехаў у працы.

Звернута ўвагу на лес

Як паведамляе Раён дзяржаўных лясоў у Белавежы, у мінулым годзе на 52.000 кубічных метраў паменшана колькасць вырубу дрэва і падрыхтавана 570 гектараў плошчы для пасадкі новага лесу. Была аб'яўлена зборка насення, у выніку таго сабрана 360 тон жолудаў і 56 тон шышак. Гэтага насення хопіць не толькі Беласточчыне, але і іншым раёнам Польшчы.

Зборка насення прынесла немалую карысць і насельніцтву, асабліва школьнікам, таму што за 1 кілограм жолудаў плацілася па 2,50 злоты, а за шышкі па 1,30 злоты.

ВАСІЛЬ БАРШЧЭЎСКІ

Варвары

Ужо зусім сцямнела, калі са спыніўшагася на прыпынку цягніка выйшла 20-цігадовая дзяўчына — Валя і вузенькай, палявой сцежачкай торапка накіравалася ў напрамку вёскі.

З поўначы дзьмуў сцюдзёны, калючы вецер. Ён падрываў з зямлі воблакі перамерзлага, сыпкага снегу і злосна сыпаў ім Валі ў твар, вочы; засыпаў сцежку, быццам заўзята намагаўся збіць яе з дарогі.

Валя на хвілінку затрымалася, шчыльней зашпіліла высокі каўнер паліто і пахіліўшы сваю пругкую дзявочую постаць, наперакор злоснаму ветру, яшчэ шпарчэй пайшла наперад. На сцежку і не ўзіралася. Яна па ёй з заплюшчанымі вачыма магла-б зайсці ў вёску. Знаёмая. Не адны чаравікі на ёй стаптала.

Валя вучыцца ў горадзе. У гэтым годзе закончыць сярэднюю школу. Некалькігадовая пабыўка ў горадзе ўсё-ж-такі не змагла адарваць Валю ад роднай вёскі, ад яе людзей, ад моладзі. Валя моцна ўрасла ў сваю вёску, і яе запаветныя мары — гэта закончыўшы вучобу працаваць сярод сваіх, вясковых людзей, сумесна з імі будаваць новае, лепшае жыццё. Таму, калі толькі вольны дзень ад школьных заняткаў, Валя прыязджае і вось гэтай сцежачкай, накіроўваецца ў сваю родную вёску. Так і сёння.

Калі Валя ўвайшла ў вёску, калючы, злосны вецер нейк раптоўна пачаў супакойвацца і быццам баючыся ясных праменняў электрычнага святла, якія з невялічкіх акенцаў, засыпаных снегам сялянскіх хат стрэламі ўрэзваліся ў цемень, пачаў адступаць недзе за вёску, у поле, і там яшчэ больш злавесна, мабыць ад свайго бяссілля, выў і гнаў туманы сыпкага снегу.

Мінаючы будынак вясковай святліцы, Валя пачула задушэўныя гукі баяна. Сюды групкамі накіроўвалася гаманлівая моладзь, а нават і старэйшыя.

— Ой Валечка, як гэта добра, што ты прыехала! Сёння-ж у нас вечарынка — раптам ускрыкнула праходзячая сяброўка.

— Ну дык давай зойдзем, чуеш, ужо пачалася — прапанавала трапяткая дзяўчына.

— Ды як-жа-ж так адразу, я-ж з дарогі, трэба-ж пераапрануцца і з бацькамі пабачыцца — адказала Валя.

— Ну добра, — згадзілася сяброўка, — толькі не забаўляйся там, прыходзь хутчэй. Сярожа таксама будзе — пахіліўшыся да Валі прашаптала яна і рассмяяўшыся, подбегам накіравалася ў святліцу.

У Валі, ад такой нечаканасці, мацней забіла сэрца!

— І што-ж гэта яна вядзе? — раздумлівала ідучы далей Валя. — Падумаеш, Сярожка, яшчэ чаго не было — абуралася. — Ну і няхай сабе будзе, а што мне да яго.

— «А ўсё-ж такі Сярожка слаўны хлапец» — упершыню дало аб сабе знаць нейкае другое «я» Валі.

— І сапраўды, — думала яна далей, — Сярожка зусім не такі, як іншыя хлопцы ў вёсцы. Ёсць нешта ў ім такое (Валя пакуль, што не ведала, як гэтае «нешта» акрэсліць), што наперакор самой сабе, часта - часценька ўпрост прыкоўвала Валіны думкі да яго асобы. А як-жа слаўна з Сярожкай неаднойчы можна памарыць аб будучыні, як добра ён яе, — Валю разумеў у гэтых марах і як сур'ёзна да іх адносіўся.

І раптам Валі захацелася як найхутчэй зайсці дахаты, пераапрануцца і быць ужо на вечарынцы. Увайшоўшы ў сені, яна не атрасаючыся, абсыпаная з галавы да ног снегам, ірванула да сябе дзверы і ўбегла ў кухню.

— У імя айца і сына, — спалохана перахрысцілася маці.

— А дачкі то не? — жартоўна адазвалася Валя.

— А Божа, мой Божа — гэта ты дачушка? Якжа ты дакацілася, такая-ж пурга! І хацелася табе ў такую завейку ехаць. А каб, сцеражы Божа, ваўкі пераступілі дарогу? — упамінала яна распранаўшуюся дачку.

— Нічога мама, вось, бачыце, прыйшла цэла, здарова — апраўдоўвалася Валя.

— Ці здарова, гэта яшчэ невядома, — не супакойвалася маці, — лепш вось зараз на печ ідзі, выграешся добра, а то мо' прастудзілася.

— Што вы, мама, куды-ж мне на печ, вечарынка-ж у вёсцы. Дайце хутчэй перакусіць нешта. Пайду пагуляю — адказала Валя.

— Кінь, дачушка, чаго там ісці на гэтую вечарынку. Нічога няма там добрага, хлопцы п'яныя толькі буяняць — запярэчыла маці.

— Пайду, мама. Пайду пагуляю — катэгарычна заявіла яна.

— Ну добра ўжо, ідзі, толькі не будзь доўга — згадзілася маці.

Валя хуценька перакусіла, надзела сваю любімую чырвона - пунсовую, аксамітную сукенку, у якой так было ёй прыгожа, ды на хаду зашпіляючы паліто, накіравалася ў святліцу. Вечарынка была ў самым разгары. Прыемна ліліся гукі баяна (Пецька - гарманіст быў вялікі майстар у гэтай спецыяльнасці), рытмічна пастукваў бубен (Мішка - бубеншчык нядаўна вярнуўся з войска) нейк прарэзліва гучэла трубка (Грышка - трубач, як і заўсёды, хлябнуў празмеру) і тонка - жаласліва, быццам аддаючы настрой нясмелага скрыпача Валодзі, пілікала скрыпка.

Вясковы аркестр быў у камплекце. У камплекце была і моладзь. У бітком набітай святліцы нярэдка сустрэнеш і старэйшых, а то і зусім старэнькіх. Вельмі-ж цікава паглядзець, як гуляе моладзь, успомніць свае маладыя гады... На ўвайшоўшую Валю, святліца дыхнула масай сплеценых у факстроце, спацелых цел. Яна з трудом праціснулася да праціўлеглай сцяны і там спыніўшыся, разглянулася па зале, намагаючыся адшукаць сяброўак.

Не ўсе танцавалі. Замала месца. Шмат моладзі стаяла, падпершы плячыма сцены. З цямнейшых куточкаў часта даносіўся прарэзлівы віск дзяўчын. У след за ім рэзалі вуха грубыя, кавалерскія словы. Не любяць тут цырамоніцца хлопцы і нельга сказаць, што яны вельмі ўжо грашаць ветлівасцю ў адносінах са сваімі сяброўкамі.

Апошні ўдар бубна і гукі аркестра спыніліся. Валю абкружылі яе сяброўкі. Пачалі распытваць пра жыццё ў горадзе, пра вучобу. Валя адказвала нейк лаканічна. Яна ў напружанасці ўсё чакала на некага, хто абавязкова, вось, менавіта сюды, да яе, падыдзе.

Раптам акружыўшыя яе сяброўкі нейк змоўніцка расступіліся і Валя перад сабой убачыла

У палове мінулага года шырока пісалася ў «Ніве» аб працы рэдакцыі падручнікаў школам з непольскай мовай навучання пры Дзяржаўным выдавецтве школьных падручнікаў у Варшаве.

З настаўніцкай нівы

Справа друку беларускіх падручнікаў

Секцыя беларускіх падручнікаў, якая існуе пры гэтай рэдакцыі, на працягу дзесяці год свайго існавання, падрыхтавала да друку даволі вялікую колькасць падручнікаў. Аднак трэба ўспомніць аб тым, што на працягу чатырох год (1953—56) з агульнага ліку падрыхтаваных да друку падручнікаў на кніжным рынку з'явілася толькі 35. У 1957 годзе выйшлі з друку толькі два падручнікі. Прычынай гэтага з'яўляецца пастанова тыражной камісіі, якая спыніла падрыхтоўку новых выданняў да друку тых падручнікаў, якіх даволі вялікая колькасць ляжыць нераспрададзенай у магазінах.

Аб рэманентах беларускіх падручнікаў пісалася ўжо не раз на старонках «Нівы» і здаецца няма патрэбы яшчэ раз успамінаць, тым больш, што гэтыя рэманенты да сённешняга дня мала змяніліся

Дзе ляжыць прычына слабой продажы беларускіх падручнікаў? Многія ўжо стараліся адказаць на гэтае пытанне, матывуючы недапасаванасцю падручнікаў да школьнай праграмы.

Аднак асноўная віна ўсяго ляжыць, здаецца, у самых беларускіх школах.

Тыражы беларускіх падручнікаў устаўляліся на падставе агульнага ліку беларускіх школ. Ніхто ніколі не браў пад увагу таго, якія гэта школы, як яны выглядаюць у сапраўднасці.

Прадстаўнікі асветніцкіх устаноў, а таксама некаторыя прадстаўнікі нашага Таварыства, часта захапляліся даволі вялікай колькасцю беларускіх школ, узіраючыся на беларускія шыльды на гэтых школах; аглядалі беларускія школы звонку, не паклапаціліся ніколі заглянуць у сярэдзіну, не «прышлося» ім пачуць, як там вядуцца заняткі, у якой мове, якія настаўнікі праводзяць гэтыя заняткі, з якімі педагагічнымі кваліфікацыямі, якімі падручнікамі карыстаюцца настаўнікі і дзеці і г. д. Ніхто не праводзіў аналізу таго, што вельмі часта настаўнікі з беларускіх школ запатрабоўвалі польскія падручнікі і, зразумела, праводзілі заняткі на польскай мове.

Ніхто не даваў ім загаду, каб яны куплялі для дзяцей беларускія падручнікі, здавалася ім, што з палітычнага боку будзе лепш, калі будуць карыстацца польскімі падручнікамі і праводзіць ў школе заняткі на польскай мове. І таму ўзнікла такая сітуацыя — як гэта гаварылася на Канферэнцыі ў Міністэрстве асветы, прысвечанай школам з непольскай мовай навучання, што адбылася 7 снежня мінулага года— што ў многіх беларускіх школах, апрача беларускай шыльды, нажаль нічога беларускага не засталося.

Справу беларускіх школ — як яны маюць выглядаць, ці будуць беларускімі ў сапраўднасці, ці фармальна польскімі, — мае вырашыць Міністэрства асветы ў паразумленні з беларускімі настаўнікамі, бацькамі і Беларускім грамадска-культурным таварыствам.

Аднак ужо сёння, калі справа беларускіх школ яшчэ не вырашана, на запытанне рэдакцыі школьных падручнікаў, якія беларускія падручнікі рыхтаваць да друку, Міністэрства асветы адказала, што толькі да навучання беларускай мовы. І вось, калі-б нават вырашылася справу беларускіх школ у той спосаб, што яны маюць быць сапраўды беларускімі, у практыцы аказалася-б, што заняткі ў школах і далей трэба праводзіць на польскай мове з прычыны адсутнасці беларускіх падручнікаў. Хіба, што трэба будзе тады звярнуцца да рэманентаў з 1953 года.

Вывад з гэтага такі, што таксама, як і справу беларускіх школ, трэба неадкладна вырашыць справу друку беларускіх падручнікаў.

Згодна са становішчам Міністэрства асветы, адносна друку беларускіх падручнікаў, рэдакцыя мае вельмі скромныя выдавецкія планы на бягучы і наступныя гады. Мае таксама і пэўныя «рэманенты» ў сваёй працы. Ад мая 1957 года друкуецца нозае, перапрацаванае выданне беларускага буквара, які выйдзе з друку ў II квартале г. г.

З запланаваных на 1958 год кніжак, рыхтуецца да друку новае выданне чытанкі «Беларускае слова» для IV класа (першае выданне яе ўжо амаль зусім распрададзена).

Перад рэдакцыяй стаіць пытанне новага апрацавання чытанак для II, III, і IV класаў, а таксама хрэстаматыі для V, VI, і VII класаў на 1959 і наступныя гады. На перашкодзе апрацоўкі гэтых падручнікаў стаіць адсутнасць новых праграм навучання беларускай мовы, якія, паводле сцверджэння Міністэрства асветы, маюць быць апрацаваны ў гэтым месяцы.

Надзвычай важнай справай з'яўляецца падбор аўтарскага калектыву да апрацоўкі беларускіх падручнікаў. Па гэтай справе рэдакцыя звярнулася да Беларускага таварыства, Аддзела Асветы пры Ваяводскай радзе народовай у Беластоку і ВОДКО і атрымала прозвішчы 20 кандыдатаў да апрацоўкі новых падручнікаў да навучання беларускай мовы.

Рэдакцыя падручнікаў выступіла таксама да Міністэрства асветы з прапановай сарганізавання канферэнцыі з настаўнікамі беларускіх школ, прадстаўнікамі Беларускага таварыства з мэтай сабрання крытычных заўваг адносна старых падручнікаў беларускай мовы і ўказанняў для апрацоўкі новых падручнікаў.

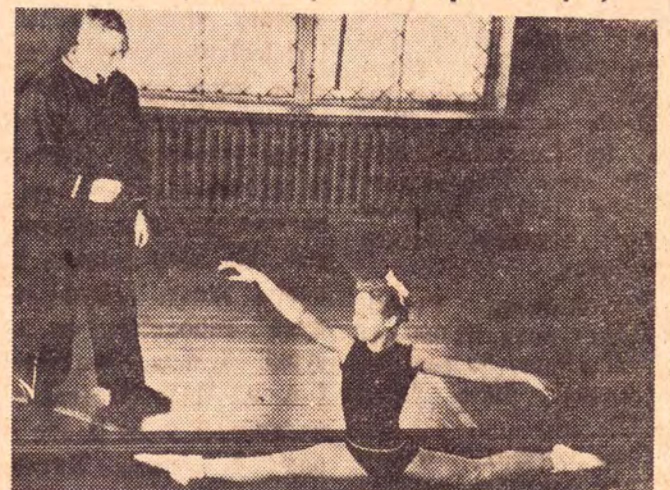
Гэта вельмі цэнная ініцыятыва. Канферэнцыя павінна даць не толькі ацэнку падручнікаў да навучання беларускай мовы, але і беларускіх падручнікаў да іншых прадметаў.

На канферэнцыі трэба абмеркаваць справу шырэйшага, ніж дагэтуль выкарыстання мінскіх выданняў беларускіх падручнікаў.

Канферэнцыя павінна вырашыць надзвычай важную справу: друкаваць, ці не друкаваць беларускія падручнікі? А калі друкаваць, тады, што трэба зрабіць, каб гэтыя падручнікі не ляжалі ў магазінах і потым не шлі на макулатуру, а каб карысталіся імі настаўнікі і дзеці беларускіх школ.

ВІКТАР ШВЕД

Самая малодшая майстра спорту

Званне самага малодшага майстра спорту ў СССР атрымала 13-гадовая Ніна Нікіфорава — вучаніца 5 класа з горада Яхрома, к/Масквы Ніна Нікіфорава пад пільным вокам трэнёра В. Комкава, займаецца спартыўнай акрабацыяй.

Нядаўна Н. Нікіфоравай прызнана другое месца на ўсесаюзных спаборніцтвах у галіне акрабатычнага спорта. Усе нормы належныя для атрымання звання «Майстра спорту», яна выканала беспамылкова, дакладна і з роўнавагай.

На здымку: Ніна падчас трэніроўкі. Злева трэнёр Комкаў. *Фото — ЦАФ.*

стройную, высокую постаць, яго... сінявокага Сярожкі. Яе маладое сэрцайка нейк моцна, затухкала, а памутнеўшыя вочкі боязна намагаліся чым хутчэй схавацца пад трапяткія, доўгія вейкі. Аднак Валя хутка супакоілася і, глыбока гледзячы ў Сярожкавы вочы, адказала на прывітанне. Аркестр зайграў вальс «Амурскія хвалі» і Сярожка папрасіў Валю танцаваць.

— Ох, Валечка, як добра, што ты прыехала, мне-ж так хацелася цябе пабачыць, пагутарыць — усхвалявана прагаварыў Сярожа, далікатна туляючы да сябе яе зграбную, прыгожую фігурку.

— Не гавары, Сярожа, нічога не гавары, мне так добра, так добра... — дрыжачым голасам прагаварыла Валя. І яны не гаварылі. Аднак вочы маўчаць не хацелі. З іх палілося цэлае мора глыбокіх, маладых пачуццяў. Іх постаці нібы зліліся ў адзіную цэласць і лёгка плылі ў нейкія далёкія неабдымныя, а адначасова так прыемныя, прасторы. Яны зусім не адчувалі рэальна існуючага асяроддзя і толькі нейк падсвядома да іх даходзілі лірычныя гукі, меладычнага вальса.

Цяжка ім было ад сябе адарвацца, калі прагучэлі апошнія акорды. Да іх зноў падышлі Валіны сяброўкі. Навязалася лёгкая, бестурботная гутарка. Нажаль, неўзабаве, калываючыся на ап'янелых нагах, падышоў да іх вясковы вадзірэй - заправіла, Коля.

— Што загадаеце зайграць, гарадская паненачка? — звярнуўся ён да Валі.

— А чаму-ж гэта я маю загадваць? — са здзіўленнем спытала яна.

— А таму, што ты ў нас госця — гэта раз, вельмі ты прыгожая ў гэтай сукенцы, гэта два — ліслівa загаварыў Коля, кладучы руку на Валіны пругкія грудзі, — і я так хачу, гэта тры — закончыў ён, балюча пацісну ўшы рукой.

Валя з агідай адкінула яго руку.

— Што ты, Коля, гэта-ж так брыдка, дзе твой сорам, — пунсавеючы хутка загаварыла Валя.

— Ха, ха, ха! — зарагатаў Коля, — брыдка, бач ты, якая далікатная зрабілася, панюся, не падабаецца ёй гэта!

— Хі, хі, хі! — піскліва захіхікала група непадалеч іх стаяўшых дзяўчат.

— Ну нічога, я вось цябе зараз пераканаю, што ў нас таксама патрапяць як і ў горадзе — закурваючы папяросу сказаў Коля.

— Рок-н-роль! — гукнуў ён у бок аркестра і мацней націсну ўшы на кучарава - чубатую галаву шапку, падыйшоў да Валі.

— Хадзі, панюся, пабачым што ты варта — прабалбатаў ён і бесцырымонна пацягнуў яе за руку.

— Што-ж тут рабіць? — мільганула ў галаве Валі. Трэба йсці, — вырашыла яна, — а то зноў смех падымуць. Яна апошні раз зірнула на Сярожу. Той сціснуўшы зубы, стаяў збялелы. А Коля — вадзірэй, у дзікіх уздрыгах, турзаючы на ўсе бакі Валяй, як кантужаны захадзіў па зале.

Валі закружылася ў галаве, засмактала пад ложачкай, цягнула ванітаваць. Раптам яна ўздрыганулася. Пякучы боль пранізаў усё яе цела. Гэта папяроса, выплюнутая Колінымі агідна - п'янымі губамі, упала Валі на грудзі і прапаліўшы яе любімую сукенку моцна апякла цела.

— Ідзі к чорту, не ўмееш! — затрымаўшыся, гукнуў Коля.

Валя з вачыма поўнымі слёз, падыйшла да Сярожы.

— Што з табой, Валечка? — запытаў ён з непакоем.

— Ды нічога, бач, вось сукенку прапаліў папяросай.

— Эх, гадзіна, — злосна вымавіў Сярожа, — павучыць бы такога...

— Што ты, Сярожа, іх-жа цэлая хеўра, паглядзі толькі, усе п'яныя, навошта задзірацца з імі — супакойвала яго Валя.

Аркестр зайграў факстрота. Да Валі ізноў падышоў п'яны вадзірэй.

— Ну хадзі, панюся, яшчэ паспрабуем — пацягнуў Валю за руку.

— Не, Коля, не пайду я з табой танцаваць.

— Ф-ю-ю-ю! — засвістаў той са здзіўленнем, — а чаму-ж гэта не пойдзеш?

— Таму, што ты п'яны — смела адрэзала Валя. — Ды і танцаваць я так не ўмею і не буду, як ты хочаш

— Ах, ты такая! — ускіпеў заправіла. — Не падабаецца табе, што я п'яны, танцаваць не хочаш ісці!

Да іх з цікавасцю пачала збірацца моладзь.

— У горадзе пабыла сука, распанела, далікатная стала, даткнуцца да яе нельга! — гарланіў далей, хістаючыся з боку на бок. — Парадкі ёй нашыя не падабаюцца!

— Марша! — крыкнуў ён у бок аркестра.

У святліцы, як макам пасеяў, усе прыціхлі і з цікавасцю назіралі, што будзе далей. Аркестр урэзаў марш.

— Вон адсюль, гадаўка! — злосна прахрыпеў п'яны Коля звярнуўшыся да Валі.

Пачырванеўшая, збянтэжаная Валя, стаяла ў нерашучасці.

— Нашто яшчэ чакаеш? — вымоўна распярэзваючы шырокі пасак, ускіпеў Коля.

Валя закрыўшы рукамі твар, памалу ступаючы, быццам не сваімі, здзірванелымі нагамі, накіравалася ў дзверы. Расступіўшыся перад ёю людзі ўтварылі жывы шпалер. Нейкі «жартаўнік» падставіў ёй нагу і Валя спатыкнулася — ледзь не ўпала, нехта прарэзліва свіснуў, нехта захіхікаў і раптам шматгалосны рогат заглушыў гукі марша.

— Так ёй і трэба — пачуўся шапялявы голас нейкай бабулькі. — Бач ты, бессаромніца, задавацца надумала, танцаваць з хлопцам не хоча — барматала яна.

За Валяй выйшаў збялелы Сярожа і дзве яе найлепшыя сяброўкі.

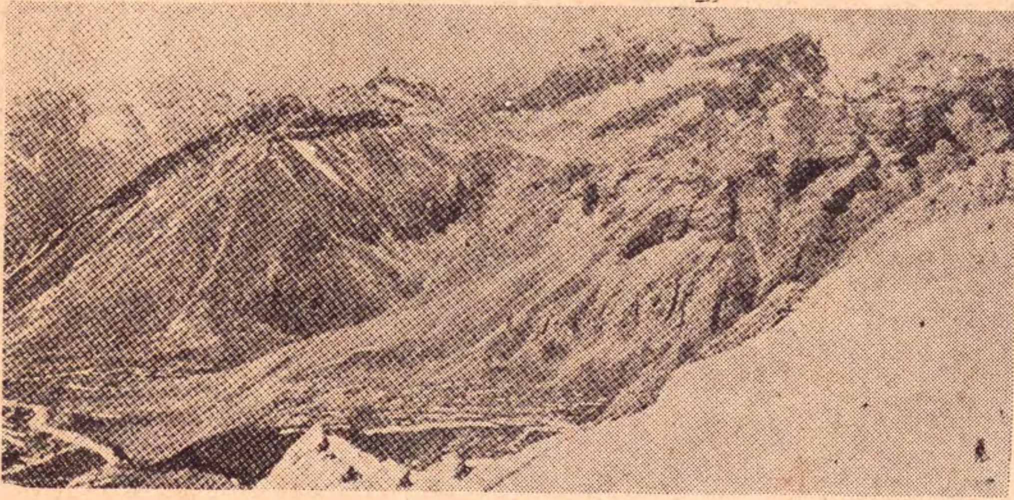
— Ціха, Валя не плач, прыдзе час і я яшчэ з ім не так «пагавару» — паспрабаваў супакойваць ён пакрыўджаную Валю.

—Ды не ў гэтым справа, Сярожка! Ці-ж ты не разумееш, сёння ён мяне пакрыўдзіў, а заўтра, нейкі другі іншую дзяўчыну яшчэ горш пакрыўдзіць. Так-жа даўным - даўно ў нашай вёсцы вядзецца — выціраючы слёзы, прагаварыла Валя.

— Як-жа змяніць гэтыя варварскія адносіны хлопцаў да дзяўчын, як вывесці нашу моладзь з адвечнай цемнаты бескультурнасці? — з горыччу пытала яна.

ВАСІЛЬ БАРШЧЭЎСКІ

Гунзуты—народ, які не хварэе

У поўночна - усходняй гарыстай частцы Кашміра (поўночная Індыя), знаходзіцца невялікая дзяржава Гунза, якая ўзяла сваю назву ад рэчкі аб такойжа назве, што становіць яе заходнюю граніцу. Гэтая малая мусульманская садружнасць належыць да федэрацыі індыйскіх дзяржаў. Правіць ёю ўсемагутны Міо — іх князь. Цэнтральны Урад у Дэлі ў значнай меры рэспектуе гэтага правіцеля.

Насельніцтва Гунзы налічвае каля 22.000 чалавек. (Яшчэ 50 год таму назад было ўсяго 6.000).

Гэты народ, амаль цалкам адарваны ад свету, жыве надзвычай гігіенічна. У іх хатах вялікая чысціня — асабліва сцерагуць чысціні вады, якую п'юць.

Ад суседніх плямён адрозніваюцца не толькі яснай скурай росласцю, інтэлігенцыяй і чыстатою, але і высокарацыянальнай сельскай гаспадаркай і земляробчай культурай. Іх невялічкія палеткі знаходзяцца на схілах высокіх і стромкіх там гор — тарасамі — накшталт свайго роду «інспектаў» з каменнымі сценамі, якія будуюць самі праводзячы да іх каналікі.

Гунзуты з'яўляюцца народам незвычайна працавітым, жыццёвым і вясёлым. Адкуль бярэцца ў іх гэтая жыццявасць і незвычайная энергія? — Апрача расы, клімату (высокія горы) і гігіенічных умоў застаецца яшчэ справа харчавання (яды). У гэтым і ўся таямніца! Аснова іх харчавання — гэта свежая садавіна (фрукты). На зіму сушаць іх вялікі запас. Менш ядуць гародніны, як агуркі, бульба, памідоры і г. д. Мяса ўжываюць надзвычай мала 3 або 4 разы ў месяц. Хатніх птушак не гадуюць па той прычыне, што рабілі-б на іх «палетачках» вялікія шкоды. Ядуць сыр, топленае масла, п'юць ваду, а больш за усё малако, асабліва, кіслае. Амаль зусім не ўжываюць цукру ані рысу. — Наогул гатуюць мала, усе раслінныя прадукты ядуць пераважна сырымі.

Дзяцей корміцца грудзьмі амаль да трох год пасля чаго ядуць усё разам з дарослымі.

Фрукты, сыр, малако. і масла даюць арганізму вялікія колькасці энергіі (вітамінаў). І таму Гунзуты такія надзвычай моцныя. Між іншым, бытуе ў іх такі звычай: калі маладыя пажэняцца вядуць іх у спецыяльна зарэзерваваны ім домік на... мядовы месяц. Суправаджае іх маці маладога, якая растлумачвае маладым абавязкі мужа і жонкі, і законы супольнага жыцця. Праз пэўны час, засвоіўшы ўсе прамудрасці жыцця, маладая пара вяртаецца ў сямейны дом. У такім доме часта жыве па дзве, або тры сем'і але няма паміж імі сварак,—жывуць у надзвычай сардэчных адносінах.

Такое абучэнне маладых не пашкодзіла-б у вёсці і ў нас...

Іх князі - міры — маюць права вызначаць даты шлюбаў, праводзіць разводы, судзіць за злыя ўчынкі. Маральны ўзровень Гунзутаў наздвычай высокі — не ведаюць яны, што такое крадзёж ці ашуканства. Ніколі не лаюцца і вельмі дружныя. У жыцці вельмі эканомныя, а гэта таму, што зямлі маюць мала і то трэба яе наносіць у вялікія каменныя «інспекты».

Дзіўны гэта народ — адарваны ад свету высокімі горамі — ў першабытных варунках стварыў сваю высокую цывілізацыю.

апрац. С. ЯНОВІЧ

Колер твару ў іх ясны, самі высокія ростам, паходка зграбная, шпаркая — характэрная гуралям.

Сельскагаспадарчыя парады

Як дагледзаць пчолы

Зімою трэба, час-ад-часу, падслухоўваць пчол, каб ведаць, як зімуюць. Гэта лёгка зрабіць, маючы гумовую трубку на 1 метр даўжыні і крышку таўшчэйшую ад звычайнага алавіка.

Захацеўшы даведацца як зімуюць пчолы, падыходзім да вулея і адзін канец гумовай трубкі запіхаем у вылёт, а другі прыкладаем да вуха і слухаем. Калі ў пчол усё ў парадку, яны бучаць ціха, калі няма маткі, то па стуку ў вулей шум чуваць даўжэй і адзываюцца некаторыя пчолы. Калі пчолы слаба адзываюцца, то яны не маюць корму, а калі маўчаць і тады, як стукнем у вулей, — значыць рой памёр. Галодныя пчолы трэба адкрыць і шукаць мёду на краі гнязда. Знайшоўшы мёд у рамцы, падсоўваем яе да самых пчол. Як мёду зусім няма, даем сіроп, зроблены з 2 кг цукру і 1 літра вады.

Калі заўважым зімою, што пчолы голасна бучаць, прычым некаторыя з іх вылятаюць з вулея на снег, значыцца ў іх занадта цёпла і што на плястрах не скрапляецца вада. Пры такіх умовах пчолы хочуць піць і таму вылятаюць.

Каб пчолы не мучыліся без вады, неабходна крыху астудзіць паветра ў вулеі. А калі ў вулеі стане халадней і паявяцца капелькі вады на плястрах, яны выратуюць рой ад смерці.

Не маючы трубкі, прыкладаем да вылёту вуха, і калі пчол не чуваць, стукаем у вулей. Жывыя пчолы будуць адзывацца. Аднак стуканне непакоіць пчол, а гэта вельмі шкодзіць, і таму трэба гэта рабіць вельмі далікатна.

Хто хоча, каб зімою пчолы не прападалі, няхай падслухоўвае іх хоць раз у кожны зімовы месяц.

І. ЕВЕЦ

Куток гаспадыні

ПАТРЭБНАЯ РЭЧ

У хатняй гаспадарцы часта неабходна склеіць скуру, фарфор, паперу, драўніну і інш. Добрым сродкам для гэтага з'яўляецца «Нітраклей», які прадаецца ва ўсіх гаспадарчых магазінах.

Спосаб склейвання просты. Перш за ўсё трэба ачысціць і высушыць склейваемую паверхню. Гладкія паверхні для стварэння шарахаватасці трэба пашараваць напільнікам, затым пакрыць роўнамерным тонкім слоем клею так, каб не заставалася голых месц і не ўтвараліся пузыркі. Пасля гэтага злучыць паверхні і пакінуць іх на 3—4 гадзіны сохнуць

ПАДКОРМЛІВАННЕ ХАТНІХ РАСЛІН

Хатнія расліны маюць абмежаваны запас жыўлення, таму час-ад-часу іх неабходна падкормліваць. Для гэтага ў магазінах ёсць спецыяльныя сумесі мінеральных угнаенняў. Там, дзе такіх сумесей няма ў продажы, можна выкарыстаць заменнікі.

Замест азотных угнаенняў ужываюць птушыны памёт. Калійныя і фосфарныя ўгнаенні замяняюцца звычайным попелам, які настойваецца на вадзе на працягу 10 дзён

Хатнія кветкі падкормліваюць з лютага па верасень месяц. Перад падкормліваннем зямлю рэкамендуецца паліць звычайнай вадой. Уносіць угнаенні лепш за усё вечарам Нядаўна перасаджаныя кветкі падкормліваць нельга.

Беларуская культурная дзейнасць часоў санацыі ў Беластоку

(Працяг са стар. 3)

праца найшла поўным ходам. П'есы пачалі ставіцца ў Беластоку і яго акрузе. Іх рэжысёрамі былі Аляксандр Андрэйчук і Лявон Богуш (Цяпер яны ўжо не жывуць). Хорам кіраваў Антон Кавальчук. Драматычная секцыя налічвала 24 асобы, а харавы калектыў — 38.

Вычарпаўшы ўсе сродкі сваёй агіднай дзейнасці, прыгнятальнікі беларускага народа рашылі, што «Таварыства беларускай школы» трэба пазбавіць сядзібы. Яны прыслалі тэхнічна-пажарна-санітарную камісію для агляду займаемага памяшкання. Як і трэба было чакаць, пасля агляду было забаронена яго публічнае ўжыванне. Аднак члены гуртка не толькі не ўпалі духам, але працавалі з яшчэ большай упартасцю. Здараліся такія выпадкі, калі ў час заняткаў секцый у памяшканне ўрываліся прадстаўнікі ўлады, якія спрабавалі выгнаць гуртокоўцаў. Гэта значна перашкаджала працы Таварыства.

Таму на пасяджэнні Таварыства было вырашана здабыць уласнае памяшканне, і іменна такое, якое-б мела залу і сцэну. Вырашылі ўзяць у арэнду ў свайго гаспадара ўвесь будынак. За матэрыяльнай дапамогай звярнуліся да беларускага насельніцтва. Была сабрана вялікая сума грошай — больш 2.500 даваенных злотых. Такім чынам, будынак на працягу 45-ці дзён быў прыстасаваны да працы Таварыства. Абсталявана была выдатная зала на 220 месц. Так, што культурная дзейнасць атрымала базу, кожную суботу і нядзелю ставіліся спектаклі, канцэрты, на якія заўсёды збіралася многа народу. Праца гуртка прасціралася і ў такія цэнтры, як Супрасль, Агароднікі, Міхалова, Заблудаў і інш.

Вясной 1928 года адбыўся І З'езд Акружной Управы. Ад Галоўнай Управы «Таварыства беларускай школы» прысутнічалі Рыгор Шырма і сенатар Уласаў. Былі выбраны новыя органы Таварыства ў Беластоку: старшыня С. Кузьмін, сакратар К. Сідаровіч і скарбнік Я. Грыгорчук.

Праца Таварыства не абмяжоўвалася апісанай дзейнасцю. Члены гуртка прымалі ўдзел у палітычнай працы ў час выбараў у польскі Сейм, Сенат і ва ўсе тагачасныя рады, стараючыся правесці сваіх кандыдатаў, якія змагаліся-б за правы беларусаў. Адначасова гуртокоўцы праводзілі вялікую працу ў кірунку пашырэння сеткі беларускіх школ. Гэтае пытанне ўжо раней было дастаткова высветлена «Нівай».

Уся дзейнасць Таварыства прышлася не па смаку санацыйным уладам, якія лічылі беларусаў каланіяльным быдлам. Ім не падабалася, што беларусы ўсведамляюць сваю чалавечую годнасць, сваё месца сярод славянскіх народаў.

Бачачы, што легальна з барацьбой беларусаў ім не справіцца, улады пачалі практыкаваць езуіцкую палітыку загавораў, брахні, выдумкі. Ад 1929 года павятовыя, гарадскія і ваяводскія ўлады пачалі забараняць наладжванне беларускіх спектакляў, канцэртаў адгаворваючы часцей за ўсё тым, што данае памяшканне ў даны момант занята іншай установай. Гэта ўжо была непрыкрытая брахня.

«Таварыства беларускай школы» праіснавала да канца 1931 года. Яно было сілаю ліквідавана санацыйнай адміністрацыяй, якая матывавала свой учынак тым, што як быццам-бы праца Таварыства пагражае бяспецы Польшчы.

За час існавання ТБШ у Беластоку ад 1927 г. да 1931 г. былі падрыхтаваны і выстаўлены на публічны паказ беларускія п'есы:

1.	«Модны шляхцюк»	ставілася 10	разоў
2.	«Дзядзька Якуб»	„ 10	„
3.	«Птушка шчасця»	„ 12	„
4.	«Чорт і баба»	„ 9	„
5.	«Боты»	„ 11	„
6	«Пакой у наймы»	„ 8	„
7.	«Пашыліся ў дурні»	„ 9	„
8.	«На вёсцы»	„ 11	„
9.	«Страхі жыцця»	„ 13	„
10.	«Збянтэжаны Саўка	„ 14	„
11.	«Суд»	„ 10	„
12.	«Конскі партрэт»	„ 9	„
13.	«Лекары і лекі»	„ 6	„
14.	«Мядзведзь»	„ 7	„
15.	«Лес шуміць»	„ 4	„
16.	«Змагары за ідэю»	„ 12	„
17.	«Ёлка дзеда Мароза»	„ 2	„
18.	«Пасланец»	„ 7	„

Усяго гледачоў было 42.120 асоб.

Найбольш актыўным быў гарадоцкі драматычны гурток, ён ставіў амаль усе п'есы, указаныя вышэй. Ставіў ён і такія спектаклі, як: «Дрыгва», «Апошняе спатканне» і «Калісь». У падрыхтоўцы былі п'есы: «Паўлінка», «Раскіданае гняздо», «Пан Міністр», «Шчаслівы муж», «Заручыны Паўлінкі». Беластоцкі гурток абслугоўваў у асноўным пав. Беластоцкі, Бельскі і Сакольскі.

(Працяг будзе.)

ОРМО

12 гадоў таму, партыя і ўрад паклікалі да дзейнасці Ахотніцкую рэзерву грамадзянскай міліцыі (ОРМО).

На заклік партыі, рабочыя і сяляне выступілі з аружжам у руках, каб абараняць маладую народную ўладу ад бандаў, рэакцыйнага падполля; каб бараніць здабытыя фабрыкі, зямлю і ўсю грамадскую маёмасць.

Сваю задачу — абавязак, выканалі яны з гонарам. А, нялёгкія былі гэтытыя задачы, асабліва на Беласточчыне, дзе ў першыя гады пасля вызвалення ад гітлераўскай навальніцы дзейнічала дзесяткі бандыцкіх хеўраў. У выніку змагання з бандытамі загінула шмат ахвярных армоўцаў.

У радах ОРМО не забракла і беларусаў. У вёсках — Плютычы, Рагачы, Слохі Анапольскія і ў многіх іншых, амаль усе мужчыны ўступілі ў рады ОРМО. Яны, абараняючы свае родныя вёскі, адкрылі не адну бандыцкую групу.

Сёння змянілася сітуацыя і іншыя заданні мае ОРМО. Не менш гэты заданні адказныя і выкананне іх патрабуе з боку армоўцаў аддананасці справе.

Усім ОРМО-ўцам жадаем самых лепшых поспехаў у жыцці і працы.

****

Гал. рэдактар
Г. ВАЛКАВЫЦКІ

„NIWA“

Organ Białoruskiego Tow. Społ.-Kult.
Adres redakcji Białystok ul. Wesołowskiego nr 1. tel 25-89
Przedstawiciel redakcji w Warszawie. ul. Senatorska 8. Wiktor Szwed.
Wydawca RSW „Prasa“ Redaguje Kolegium.
Warunki prenumeraty:
Miesięcznie — 2.40 zł
Kwartalnie — 7.20 zł
Półrocznie — 14.40 zł
Rocznie — 28 80 zł
Wpłaty kierować na PKO 12-6-1312 w Białymstoku dla PUPiK „Ruch“
Na odwrocie należy zaznaczyć na jaki adres dokonano wpłaty i podać tytuł pisma
Prenumeratę na „Niwe“ przyjmują również wszystkie urzędy pocztowe i listonosze w całym kraju
Należność na prenumerate za granica wpłacać na konto — PKO 1-6-100024 PKWZ „Ruch“ Warszawa
BZG. Nakł. 5.200 E-3

Папулярызаваць гераічныя змаганні нашага народа

Прайшло трынаццаць год ад заканчэння вайны, пазарасталі травою магілы многіх загінуўшых у баях партызан. Многія адважныя партызаны, якія дачакаліся вызвалення праз гэты час пастарэліся, а некаторыя з іх нават паўміралі, забіраючы з сабой частку нашай гісторыі. Загінула вельмі многа розных партызанскіх дакументаў, шмат якіх яшчэ раней можна было-б уратаваць ад знішчэння.

Таму вельмі добра, што «Ніва», паднялася гэтага цяжкага задання — ратаваць усё тое, што ўратаваць яшчэ было можна.

А. Амільяновіч адшукаў шмат беларускіх партызан, якія змагаліся з акупантам і цяпер пражываюць у Народнай Польшчы. Пры помачы гэтых людзей ён здабыў многа арыгінальных партызанскіх дакументаў, многа гістарычнага матэрыялу сабраў на падставе іх расказаў. З часткай гэтых матэрыялаў многія пазнаёміліся на старонках «Нівы». Аднак той, хто не чытае «Нівы» аб гэтых матэрыялах нічога не ведае. Не пазнаёмілася з імі польскае грамадства.

У апошнім часе гэтымі надзвычай цікавымі матэрыяламі аб партызанскім руху на Беласточчыне зацікавілася Міністэрства нацыянальнай абароны, якое намерваецца падрыхтаваць гэтыя матэрыялы да кніжнага выдання.

Галоўнае Праўленне Польска - савецкай дружбы ў тэматыку групы лектараў уключыла даклад аб барацьбе беларуска-савецкіх партызан на Беласточчыне з нямецкімі акупантамі.

Згодна з планам працы групы лектараў 4-га лютага г. г. у Цэнтральным Клубе ТПП-Р у Варшаве адбыўся даклад А. Амільяновіча аб партызанах. Даклад быў надзвычай цікавы. Зразумела, не мог ён быць падрабязны, бяручы пад увагу грамадныя матэрыялы і вузкія рамкі абмежаваныя двума гадзінамі часу ў якім трэба было змясціцца. Не глядзячы на гэта аўтару ўдалося пазнаёміць прысутных з аднаго боку з гераічнай барацьбой беларуска-савецкіх партызан на Беласточчыне, а з другога боку з трагедыяй беларускага насельніцтва, асабліва з вёсак Райск і Папоўкі, якія за супрацоўніцтва з партызанамі гітлераўцы зраўнялі з зямлёй.

А. Амільяновіч пазнаёміў прысутных з многімі партызанскімі дакументамі, а таксама з гістарычнымі здымкамі.

Вельмі шкада, што на дакладзе не было нават сотні людзей. Аднак не было тут людзей прыпадковых, усе вельмі хваляваліся і перажывалі цікавыя падзеі аб якіх гаварылася на дакладзе.

На дакладзе было многа такіх людзей, якія ў часе гітлераўскай акупацыі, знаходзіліся ў тых мясцовасцях на Беласточчыне, дзе дзейнічалі партызанскія атрады. Некаторыя, як гэта выйшла з дыскусіі, асабіста знаці многіх партызан.

Усе дыскутанты звярталі увагу на тое, што абавязкова трэба шырока папулярызаваць так сярод беларускага, як і польскага насельніцтва матэрыялы аб партызанскім руху ў часе гітлераўскай акупацыі на Беласточчыне, таму што гераічная барацьба партызан за вызваленне прыгнечаных народаў з'яўляецца часткай нашай гісторыі. Гаварылася таксама і аб тым, што аб многіх людзях, быўшых партызанах, сёння забываецца, не дацэньваецца іх вялікіх заслуг.

Справай шырокага азнаямлення беларускага насельніцтва з гісторыяй партызанскага руху на Беласточчыне павінна неадкладна заняцца Беларускае Таварыства.

ВІКТАР ШВЕД

Пабудуюць новую дарогу

Сяляне вёскі Ячна, у Дуброўскім павеце, пастанавілі на весну пабудаваць грамадскім чынам 1 кілометр новай дарогі.

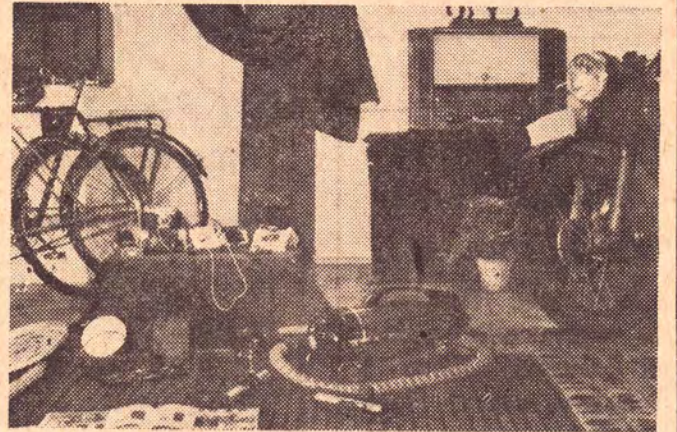
Асабліва многа ініцыятывы ў справе пабудовы дарогі аказалі: Аляксей Канстанчук, Аляксандр Каменік і Аляксандр Санік. (аа)

Увага беларусы ў Шчэціне

12 сакавіка ў памяшканні клуба Таварыства польска - савецкай дружбы ў 18 гадзін будзе чытацца лекцыя аб жыцці і дзейнасці Кастуся Каліноўскага.

Праўленне Аддзела Беларускага грамадска - культурнага Таварыства ў Шчэціне, запрашае ўсіх членаў і сімпатыкаў Таварыства прыбыць на лекцыю.

40 год савецкага «Центросоюза»

У сувязі з 40 гадавінай «Центросоюза» у Беластоку адкрыта выстаўка, арганізаваная пры дапамозе «Цэнтралі» сельскай гаспадаркі Сак сялянскай узаемадапамогі («Самопомоц хлопска»).

Асабліва цікавяцца гледачы такімі экспанатамі, як матацыклы, веласіпеды, радыёапараты, тэлевізары, фотаапараты, электронныя лямпы, пыласосы, палацёры і інш. Акрамя таго, ЦРС закупіла ад «Центросоюза» хатнія халадзільнікі, пральныя машыны і інш.

Усё гэта тавары бездэвізовага абмену. Агульная сума тавараабароту (у межах бездэвізовага абмену) складае 34 мільёны 100 тысяч зл. дэвізовых.

Павышана цану

Ад 17 лютага г. г. уведзена новыя, карысныя цэны на насенне матылькавых і дробназярністых раслін.

100 кілограмаў насення чырвонай канюшыны першага гатунку каштавала 4.500, а цяпер каштуе 7.000 зл. Толькі-ж каштуе насенне шведскай і белай канюшыны.

Павышана таксама цану на насенне «пялюшкі» 600 зл за 100 кг, яравой вікі 700 зл. лубіну горкага і жоўтага 400 зл і лубіну горкага блакітнага 330 зл.

Усе гаспадары, якія адставілі насенне гэтых збажын раней, па старой цане, атрымаюць даплату.

Набліжаецца вясна. Трэба, каб гаспадары як найхутчэй закончылі малацьбу гэтых раслін і даставілі ў пункты скупу, таму што гэтае насенне трэба яшчэ адпаведна ачысціць і зрабіць кваліфікацыю.

Сельскагаспадарчыя машыны

Як паведамляе «Цэнтраля рольніча» у Варшаве, у канцы г. месяца, Беласточчына атрымае да продажы 16 трактараў тыпу «Зэтор», 300 шт. матараў, 400 конных грабляў і 150 сенакасілак.

Дзе, калі прыедзе кіно

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ
Тапаляны 4.III.
Патока 5.III.
Малынка 6.III.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ
Сацы 7.III.
Цялушкі 9.III.

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ
Курашава 2.III.
Ласінка 3.III.
Барысаўка 4.III.
Новасады 5.III.
Чыжыкі 6.III.
Тэрэміскі 7.III.
Буды 8.III.
Трасцянка 8.III.

СЕМЯТЫЦКІ ПАВЕТ
Сямёны 2.III.
Стадніці 3.III.
Жалі 4.III.
Сыпні 5.III.
Пабікры 6.III.
Чаі 7.III.
Карыцін 8.III.
Віна-Хролы 9.III.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ
Богушы 3.III.
Генюшы 4.III.
Ліпіна 5.III.
Верхлес 6.III.
Талькоўшчына 7.III.
Юраўляны 8.III.
Бабікі 9.III.

М. Х.

УВАГА! У зімовым перыядзе можа здарыцца, што кінаперасоўка не прыедзе ў назначаны тэрмін, таму, што ва многіх мясцовасцях дарогі завеяны снегам.

Цэны

на рынку ў Беластоку на дзень 24.II.58 г.

жыта 100 кг	265 зл.
пшаніца 100 кг	336 зл.
авёс 100 кг	280 зл.
ячмень 100 кг	345 зл.
бульба 100 кг	100 зл.
сена 100 кг	105 зл.
саланіна 1 кг	27 зл.
масла 1 кг	49 зл.
цыбуля 1 кг	10 зл.
пара яек	3,30 зл.
смятана 1 літр	17 зл.

Юрыдычныя парады

ГР. І. З. з ГАЙНАЎКІ пытае: што ён мае рабіць з кватэрантам, які не плаціць за кватэру і нішчыць будынак. Ён тлумачыць, што справу накіраваў у суд і 14.XII.1957 г. пагадзіўся пры чым кватэрант забавязаўся заплаціць 840 зл. залегласці ў чатырох ратах. Аднак і ў далейшым не плаціць ані рат ані бягучага чыншу, ані належнасці за электрычнае святло, а пры тым не дбае аб кватэру.

Адказваем: Грошы, якія вам кватэрант К. С. забавязаўся перад судом заплаціць, вы можаце зыскаць пры дапамозе каморніка. Пагадненне перад судом мае моц прысуду. Трэба звярнуцца ў суд і папрасіць, каб вам выдалі выканаўчы ліст на аснове вашага пагаднення і з лістам гэтым звярнуцца да судовага выканаўцы (каморніка).

Калі-ж К. С. і далей не плаціць, то можна яго падаць у суд. Нішчэнне памяшкання і неаплочванне за кватэру праз больш чым два месяцы дае падставу да высялення кватэранта з памяшкання. Падставай рашэння суда ў справе якую Вы-б цяпер унеслі могуць быць толькі факты нішчэння памяшкання і неаплочванне за кватэру, ўжо пасля судовага пагаднення з грам. К. С.

Рэдакцыйная пошта

Дарагая «Ніва»! Зімовыя канікулы я выкарыстаў на збіранне фальклору. Гэтая справа мяне вельмі зацікавіла і захапіла. Я хадзіў да многіх старэйшых людзей з тым, каб пачуць нешта старое ад іх: ці то песню, ці загадку, сакавіты жарт, ці прымаўку. Усё гэта я старанна запісаў. Нажаль, старыя людзі, як самі кажуць, многа ведалі, але ўсё амаль забылі.

Яны міла ўспамінаюць гады сваёй маладосці, але з песень памятаюць толькі ўрыўкі. Нягледзячы на гэта я некалькі песень запісаў. Некаторыя песні, якія ў нас знаюць, я чуў па радыё з Мінска і Кіева. Выясніце, калі ласка, ці такія песні можна залічыць да народных.

Па-мойму, гэта народныя песні, таму што ніхто з радыё іх не вучыўся, але вучыліся людзі адны ад другіх.

Другая справа — гэта форма запісвання песень. Песні павінны запісвацца ў такі спосаб, што пры тэксце павінна быць мелодыя. Па-мойму, самыя словы не маюць такой вялікай вартасці. Але, запісаць мелодыю можа адукаваны чалавек, які ведае ноты.

Парадзьце: ці чакаць на адукаванага чалавека, каб запісаў разам з тэкстам мелодыю, ці самому запісваць толькі тэксты.

Запісваць тэкст можна лацінкай і беларускімі літарамі. Але і ў першым, і ў другім выпадку не хапае літар, каб правідлова запісаць гучэнне нашага дыялекту. Пасылаю Вам пробкі першага і другога спосабу запісвання песень. Парадзьце, які спосаб лепшы.

Па вёсках дзяўчаты ткуць прыгожыя ўзорыстыя дываны, якія завуць капамі. Калі я быў малы, гэта было вельмі моднае. Цяпер гэта мода мінае. Узоры на дыванах ёсць даволі складаныя і прыгожыя. Мне здаецца, што варта было-б пастарацца, каб тыя ўзоры не загінулі.

Трэба або захаваць у музеі тыя ўзоры, або запісаць іх на паперу. Не знаю толькі способу, каб можна было добра адтварыць узор з тканіны на паперу. А можа пачакаем, аж дываноў застанецца толькі некалькі і тады будзем шукаць і клапаціцца пра іх?

ЮРКА ДЗМІТРУК

АД РЭДАКЦЫІ: Нічога, што песні, якія ў Вас співаюць Вы чулі па радыё. Народная песня мае тую ўласцівасць, што выступае ў розных варыянтах. Тая самая песня ў розных аколіцах можа спявацца па іншаму, можа быць таксама дапоўненая новымі словамі. Народныя песні пераклікаюцца сваёй мелодыяй і зместам слоўным на вялікія адлегласці. Шмат супольных матываў можам знайсці не толькі ў розных дыялектах беларускай мовы, але ў мовах суседніх. Таму важна ўстанавіць, як такую то, а такую песню спяваюць у данай мясцовасці.

Не, не згодны з Вамі, што самыя словы народнай песні «не маюць такой вялікай вартасці». Словы ў народнай песні гэта асноўная вартасць, і яны могуць жыць самастойна.

Запісваць тэкст можна паразнаму, кірыліцай ці лацініцай, аднолькава добра. Калі ўсяго не можна перадаць прынятым, адным або другім алфавітам, спецыялісты памагаюць сабе адпаведнымі значкамі, якія ставяць над данай літарай.

У справе дываноў поўнасцю з Вамі згодны.

Усякая ўсячына

Нават звычайныя косы былі страшнымі...

1863 год. Напалоханы паўстанцкім рухам на Беларусі, Літве і Польшчы, царскі ўрад выдаваў адну пастанову за другой аб забароне выезду за мяжу, аб забароне ўвозу зброі і г. д. Нават косаў, што патрэбны ў кожнай сялянскай гаспадарцы, не мінула гэтая забарона. Так, у паведамленні міністра фінансаў віленскаму генерал - губернатару Мураўёву аб забароне «по высочайшему повеленію ввоза йз-за граніцы кос й свинца» за 1 лютага 1863 года гаворыцца:

«Гасудар імператар па ўсепадданейшаму дакладу майму хадайніцтва Яго імператарскай Высокасці намесніка ў Каралеўстве Польскім, у 1 дзень лютага. Высокасна загадаць меў: прывоз косаў і свінцу, прызначаных уласна для Каралейства, забараніць па ўсёй граніцы з Аўстрыяй і Прусіяй, з тым, каб гэтыя прадметы, якія ьнаходзяцца на складзе й мытніцах Каралейства, былі выпускаемы не інакш, як з дазволу намесніка...»

Што і гаварыць, відаць нямала клопату рабілі звычайныя сялянскія косы (якія знаходзіліся ў руках паўстанцаў-касінёраў) царскім уладам, калі імі рашыў заняцца не толькі «яго высокасць» намеснік, але і самадзяржаўны ўрад.

ПАМЫЛКА, ЯКАЯ ПЕРАШКАДЖАЕ ЖАНІЦЦА

Вялікі клопат мае італьянец Абэле Мэтенні. Складаючы метрык нараджэння ураднік грамадзянскага стану замест мужскога імя Абэле, упісаў жаночае — Адэля. Цяпер урад адмаўляе рэгістрацыі шлюбу, бо паскольні ён паводле метрыкі жанчына, то ні можа жаніцца.

І будзь тут разумны, дакажы, што ты мужчына, калі чорным на белым у метрыцы паказвае што ты з'яўляешся жанчыной.

НЕ СЕЮЦЬ, А ЖНУЦЬ

Як падаў да ведама Н'ю Йорк Таймс, прэзідэнт ЗлШ Амерыкі атрымаў з дэпартамента сельскай гаспадаркі ўзнагароду ў колькасці 2.009 доляраў, як уласнік фермы ў Гетызбургу.

— Чым-жа адзначалася гэтая ферма прэзідэнта? Нічым. Прэзідэнту выплацілі грошы за тое, што ён два гады не абсяваў сваёй гаспадаркі і зямля пуставала.

Амерыканская праграма гаспадарчай стабілізацыі прадбачыць знагароды за абмяжоўванне вытворчасці збожжа, бавоўны, рысу і тытуню, каб утрымаць высокія цэны на гэтыя прадукты.

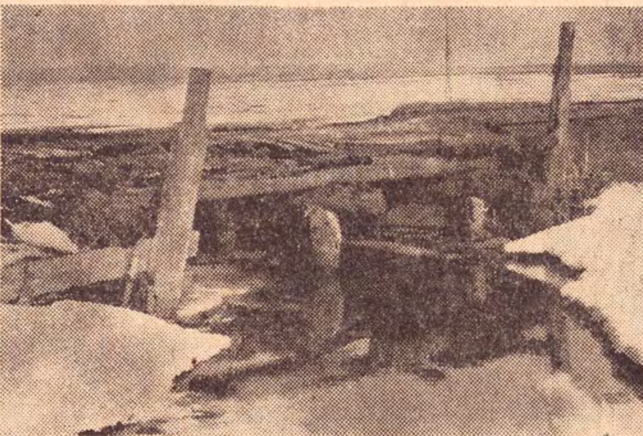
учора...

...сёння

Спарахнелы мост і «нячыстая сіла»

Непадалеч вёскі Семяноўка ў Гайнаўскім павеце, пабудавана мосцік. Некаторыя кажуць,

што ў ім «нячыстая сіла» сядзіць. «Яна» ўжо тут неаднаму селяніну колы ў возе паламала, калі яму даводзілася праязджаць будучы п'янаватым.

Радзім мясцовым сялянам пабудаваць новы мосцік, а тады «нячыстая сіла» будзе бяссільнай.

Камінар

Першы раз убачыў я камінара праз акно. Ён стаяў на даху другога будынка і выцягнуў з каміна вяроўку, як рыбак лёску. Здалёку (будынак быў значна адлеглы). яго фігуркі здавалася вельмі забаўнай. Мне падалася, што камінар займае самую высокую пасаду, бо ніхто, для выканання сваіх службовых абавязкаў не ўзнімаецца на такую вышыню, як ён (пра лётчыкаў тады я яшчэ не чуў).

Потым, калі я стаў хадзіць у школу, вельмі часта сустракаў камінара на вуліцы; маці казала, што гэта вялікае шчасце.

Аднак, калі, будучы ўжо дарослым, сустрэўся я з камінарам ў трамваі... Не, гэтая сустрэча не прынесла мне шчасця — увесь мой новы касцюм быў вымазаны сажай.

Што-ж было рабіць. Вядома, нічога не парадзіш, камінары ў нас вельмі патрэбныя асабліва ў зімку. Печ сажы наглытаецца па самае горла і тады, хоць канай, не распаліш у ёй. Толькі адзін камінар можа памагчы ў гэтай справе.

У нашай вёсцы жыве высокакваліфікаваны не камінар, а так, як-бы сказаць печны доктар. Гаспадар пакліча, той прыдзе, абстукае печ малаточкам і зараз ведае, каторую цэглу выняць, каб сажа пасыпалася. Пасля гэткай хірургічнай аперацыі печ пачынае дыхаць поўнымі грудзьмі, а скромны камінар ідзе да наступнага хворага.

Як вынікае, без нейкага дырэктара людзі могуць жыць, але без камінара не абыйдуцца. А-но толькі Эзіўна, печы ў нас чысцяць старанна, а вось у некаторых установах усякая ўсячына сядзіць.

Сядзяць тыпы замазаныя бруднымі справамі бы тыя камінары сажай, робяць наіўны выгляд твару, вочы пад лоб закочваючы і абрабляюць свае справы

Добра было-б паслаць туды камінара, ён бы абстукаў іх малаточкам і адразу ведаў-бы каго выцягнуць з наседжанага месца

Дзядзька Лявон

У бюро

— Колькі чалавек працуе ў вашым бюро?
— Пяць з кіраўніком.
— А без кіраўніка?
— Ніхто не працуе.

Чаму

— Чаму няма шкла да лямпы?
— Бо, калі прывязуць, то такая чарга ў ГС-е, што ўсе вытаўкуць.

Ашчадная жонка

— Бедны ваш муж. Памёр так хутка.

Удава задуманая, сумна гледзячы на невыкарыстаныя бутэлькі па лякарстве:

— Але, але... я сама думала, што пажыве датуль, пакуль вып'е хоць гэтыя лякарствы.

«Выкруціўся»

— Чый гэта волас на тваёй марынарцы? З кім гэта ты мяне здраджваеш?

— Мая даражэнькая! Супакойся, не плач. — гэта... гэта-ж твой волас, які застаўся ад таго часу, калі ты не мела яшчэ сівых валос.

Каля крамы

На што ты ўзіраешся?
— Хачу панчохі купіць і не ведаю, якія выбраць.
— Купі чорныя, як зробіцца дзірка, дык не ўдзе відаць ног.

У рэстаране

— Я вас прасіў віна і вады. Віно ёсць, а дзе вада?
— А вада ў віне.

Або туды, або сюды

Якраз перад Грамніцамі ў пэкаэсе ехала жанчына. Вязла яна велізарную васковую свечку, якую купіла на кірмашы ў Бельску.

Сярод пасажыраў знайшоўся такі гока, якому захацелася развесяліць жартамі, асабліва маладых прысутных тут жанчын і стаў расказваць, што нібы-та аднаму мужыку цяжка захварэла жонка. Мужык быў заняты хатнімі справамі і даў для хлопчыка запаленую свечку, чакаючы пацiху, каб той трымаў аж пакуль мамка памрэ.

Хлопчык стаяў, стаяў, аж ужо яму і надакучыла (бо вядома, дзеці не могуць доўга ўбыць на адным месцы), тады ён і кажа:

— Ды ты мамка ўжо хутчэй, або туды, або сюды...

Прыслаў
Н. П.

Ліст з турмы

Люблю я гарэлку піць,
Непрацуючы.
А тут грошыкаў няма,
Няма помачы.

Думаў, думаў я
І нацэліўся,
Самагонку гнаць
Я асмеліўся.

Цёмнай ночкаю
Бачок, горшчыкі
Пагрузіў на воз,
Павёз ў корчыкі.

Разлажыў агонь,
Стаў дзівіцца я —
Бачу: да мяне
Ідзе міліцыя.

Бадай тых узялі
Чэрці голенькі,
На маю хто наслаў
Вас галаваньку.

Дзе-ж падзецца тут мне
Ад такой бяды?
Уцякаці, ці што?
Ды няма куды.

Акружылі ўжо,
Бы таго ваўка
—Не ўцякай!—крычаць—
Сядзі тутака.

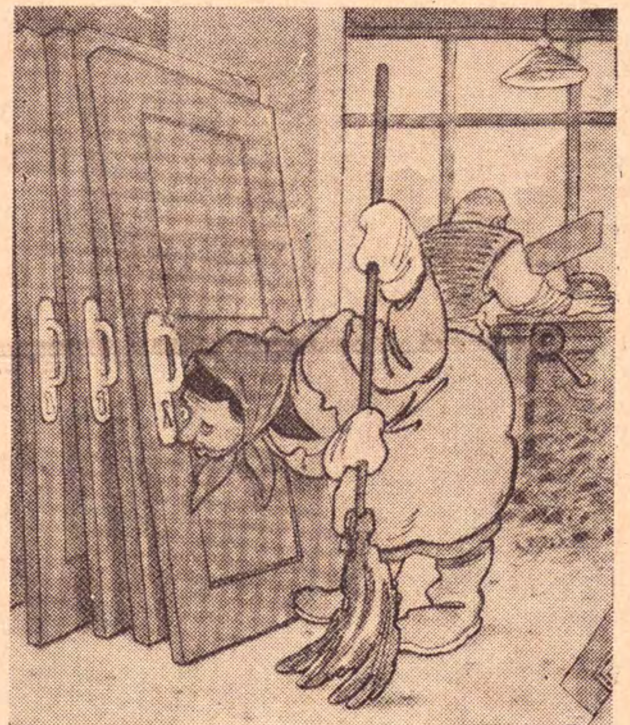
І агеньчык узялі
Ды раскідалі.
А гаршчэчкаў маіх
Мне не аддалі.

Потым у судзе
Мяне стрэцілі
І ў турме куток
Абясрэчылі.

Ой вы хлопчыкі —
Патрулі маі,
Адпусціце-жа!
— Не падтрымалі.

Стукнуў, ляснуў замок —
І залез-жа я!
Ой мае вароты, вароты
Жалезныя!

ГЕОРГІ КАРЭТКО
Бандары
Беластоцкі павет

Сіла прывычкі

АДГАДАНКА

„То“ Н І вы ск сы і пі кі ю Л Я Лв ва Нэ НЕ ра цв В ні В вы Ы“

На гэтым малюнку мы бачым рассыпаныя літары. Яны абазначаюць лозунг дня, які мы ўжо друкавалі ў «Ніве».

У вольны час пастарайцеся з гэтых рассыпаных літар злажыць лозунг і прышліце яго ў рэдакцыю.

Сярод чытачоў, якія правільна развяжуць гэту адгаданку і прышлюць яе ў тэрміне да 25.III. г. г., будзе разлясавана 10 цікавых беларускіх кніжак.

